

Ročník 2 / číslo 9

září 2013

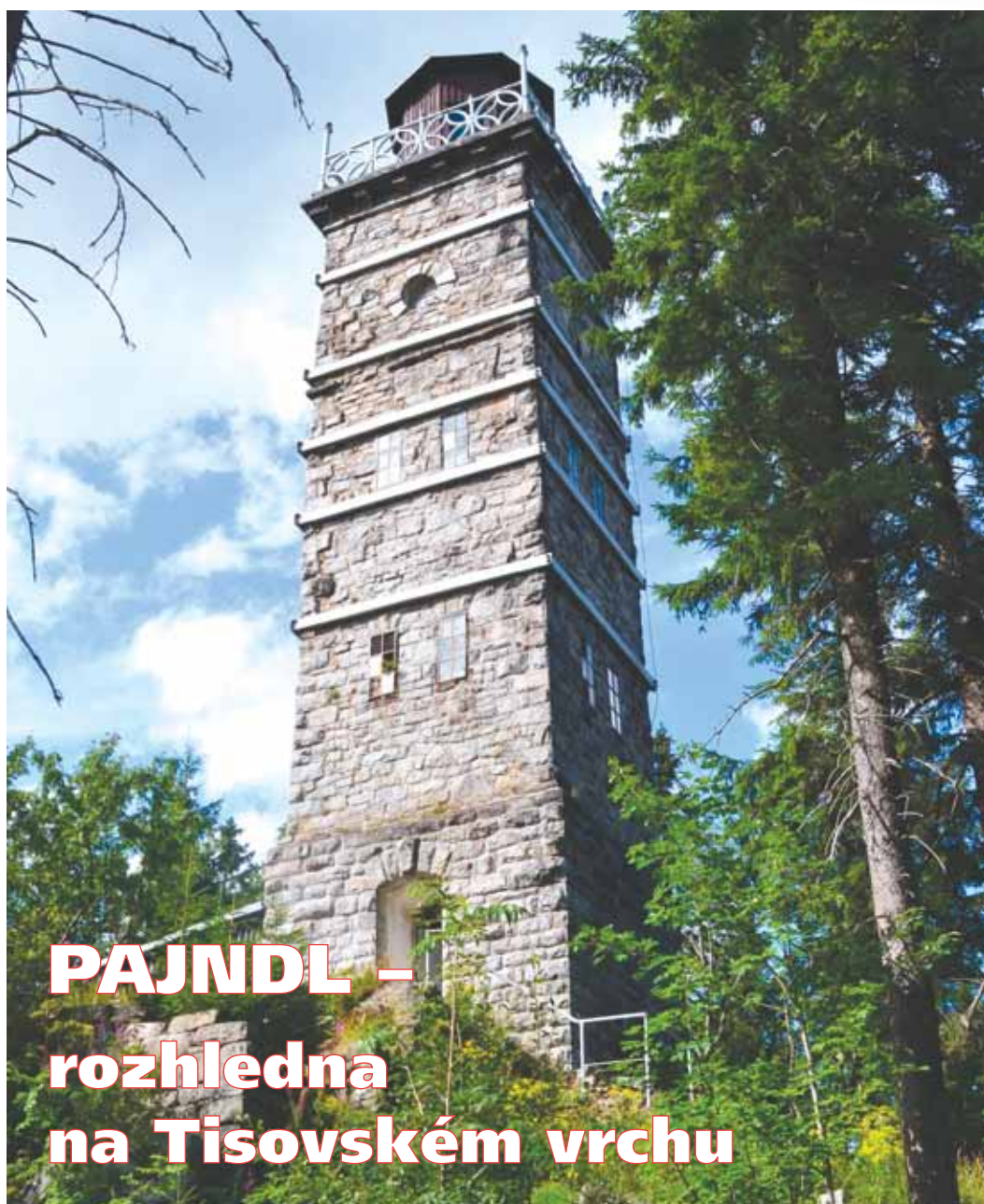
30,- Kč / 1,50 €

nebo výhodné předplatné

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ

HORY – ZÁPAD

**PAJNDL –
rozhledna
na Tisovském vrchu**

Z obsahu:

Hledá se Marcebila
Čtěte na str. 8

Rolavská vrchoviště
Čtěte na str. 16

Čtěte na str. 24

Vážení čtenáři, přátelé Krušných hor,

léto uteklo jako voda, dny se rychle krátí a nastupuje září, předzvěst podzimu. Pokud ale budeme věřit optimistickým předpovědím našich meteorologů stejně jako našim politikům, čeká nás období hojnosti a dlouhé a teplé „babí léto“ se všemi k tomu patřícími příjemnostmi.

Houbová žeň (sběr a foto Jindřich Mach)

dost při sběru jistě nebude taková, ale dobrý pocit na závěr určitě stojí za to. A věřte, nebo nevěřte, možná při tom zaslouženě potkáte i bájnou Marcebilu, patronku našich hor.

Ať vám na podzimních toulkách nabízí krušnohorská příroda plnou náruč zážitků a všech svých plodů v doprovodu hřejivých slunečních paprsků! Putování s pokorou nejen k přírodě, ale i ke všem lidským pokolením, jež tu kdysi žila, žijí a budou žít, vám přeje

vaše redakční rada

Z obsahu / Aus dem Inhalt

Téma: Třikrát o krušnohorském školství:

Jáchymov, Srní, Nejdek

Thema: Dreimal übers erzgebirgische Schulwesen ... 3

Historie: Pajndl – rozhledna na Tisovském vrchu

Geschichte: Peindl – Der Aussichtsturm am Peindlberg ... 7

Ze společnosti a kultury: Hledá se Marcebila

Kultur und Gesellschaft: Die Marzebilla wird gesucht ... 9

Ze společnosti a kultury:

Land & Art setkání Königsmühle 2013

Kultur und Gesellschaft: Land & Art Treffen Königsmühle 2013 ... 9

Ze společnosti a kultury: Zajímavé kulturní

a sportovní akce v regionu
Kultur und der Gesellschaft: Interessante Kultur- und Sportveranstaltungen in der Region ... 10

Rozhovor: Mé zvláštní setkání s páterem Hahnem

Gespräch: Mein außergewöhnliches Treffen mit Pater Hahn ... 12

Sport: Vydařeně krušnohorské volejbalové léto

Sport: Der gelungene erzgebirgische Volleyballsommer ... 15

Z naší přírody: Rolavská vrchoviště

– nová národní přírodní rezervace

Aus unserer Natur: Rohlaue Hochmoor – ein neues Naturschutzgebiet ... 16

Ze společnosti a kultury:

Krušné hory opět ožily hudbou

Kultur und Gesellschaft: Das Erzgebirge belebt wieder die Musik ... 19

Tip na výlet: Pohoda i adrenalin –

to jsou Strašidla

Ausflugstipp: Frieden und Adrenalin – das ist Heinrichstein ... 20

Zapomenuté příběhy:

Stříbrná stezka není pouze stříbro

Vergessene Geschichten: Silberstraße ist nicht nur Silber ... 22

Aktualita: Ne jeden, ale tisíc kroků pro zdraví

Aktualität: Nicht nur ein, aber Tausend Schritte zur Gesundheit ... 23

Abertamské noviny

Die Aberthamer Zeitung ... 24

Zaručené počasí: Počasí jako na houpačce

Das Wetter: Wetter wie auf einer Schauke ... 25

**Ročník 2 / číslo 9
ZÁŘÍ 2013**

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD

Registrace MK ČR E 20467

Vydavatel KRUŠNOHORSKÝ

LUFT, o.p.s.

IČ 29160154

Ředitel Jiří Kupilík

Sídlo - Adresa redakce

Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Kontakt tel: 602 415 187

E-mail herzgebirgeluft@seznam.cz

Bankovní účet 253184266 / 0300

IBAN: CZ53 0300 0000 0002 5318 4266

BIC: CEKOCZPP

Cena výtisku 30 Kč/1 ks

Předplatné pololetní

V místě distributora 150 Kč/6 ks

Poštou na doruč. adresu 300 Kč/6 ks

Do zahraničí poštou: 18 EUR/6 ks

Inzerce cena podle velikosti

a opakování tisku po dohodě

s vydavatelem 602 415 187

E-mail herzgebirgeluft@seznam.cz

Redakční rada

Jiří Kupilík, Lenka Löfflerová,

Michal Urban, Pavel Andrš,

Karel Picura, Ulrich Möckel,

Eva Skalníková, Václav Kupilík,

Petr Mikšíček, Hanuš Hron

Logo Lenka Michaluková

Kulturní programy Jana Picurová

E-mail: picu.japicu@gmail.com

Sportovní programy

Eva Hejtmánková

E-mail: hejtmankova.eva@seznam.cz

Distributoři

Potůčky – Lenka Štrauchová

Horní Blatná – Eva Chlumská; U Gity

Pernink – U Patrika, Květinářství

Abertamy – Lenka Löfflerová; U Březiny

Abertamy – maso Zacharda

Boží Dar – Jitka Peřina; konzum Čáda

Pstruží – Anna Heranová

Merklin – Hedvika Roznerová

Nové Hamry – hotel Schwarz, Infocentrum

Vysoká Pec – Iva Hüttnerová

Nejdek – Alena Veselá, lékárna

Nejdek – Trafika, Hotel Anna

Myslivci aj. – Ivana Pečimúthová

Lesná – Mgr. Dana Waldsteinová

K. Vary, Krymská-cestovka – Z. Štréblová

K. Vary, Krajská knihovna – Infocentrum

Ostrov, Dům kultury – Infocentrum

Další distributoři jsou vítáni!

Prodej – Infocentra v obcích

Náklad 900 kusů

Uzávěrka příspěvků do příštího

vydání měsíčníku je 4. 10. 2013.

Třikrát o krušnohorském školství

Nastal nový školní rok a tisíce krušnohorských dětí se vydaly na svou první poprázdňinovou cestu do školy. Na školy a školství se při této příležitosti zaměřuje i hlavní téma Luftu. Připomeneme vznik první státní hornické školy na světě, založené v Jáchymově v roce 1716, přiblížíme, jak od roku 1823 až do poválečného období fungovala malá vesnická škola v Srní, a shrneme, co je známo o vývoji školství v Nejdku. (red)

První hornická škola na světě vznikla v Jáchymově

Dobový dřevoryt školy z Jáchymova z roku 1592

Slavná latinská škola v Jáchymově a její neméně slavná a z velké části zachovaná knihovna z 16. století zdaleka nejsou vše, co proslulé horní město Jáchymov nabídlo a dokázalo v oblasti školství. Neméně slavná je také první hornická škola, vzniklá o 200 let později. Nejen všichni občané Jáchymova, ale celá naše republika na ni může být po právu pyšná. Vždyť ji citují i učebnice v USA. Podívejme se proto, jak vznikla.

Dříve vzkvétající jáchymovské hornictví začalo koncem 16. století upadat a další rány utrpělo za třicetileté války (1618–48) a v následujícím období. Ke konci 17. století provoz ve většině jáchymovských dolů úplně ustal. K oživení báňské činnosti chyběl kapitál, ale i odborné vzdělání.

Už od šedesátých let 17. století se u nás začalo šířit merkantilistické hnutí, které vidělo jako nejdůležitější předpoklad pro rozvoj blahobytu státu dostatek vlastních zásob zlata a stříbra. V roce 1698

byla zorganizována velká anketa, jak povznést hospodářství poničené třicetiletou válkou, náboženskými nesváry a všeobecným úpadkem, a v ní byla znovu zdůrazněna potřeba zdokonalení báňské techniky.

Ještě na počátku 18. století chodili horníci učit soukromě do učení ke zkušeným odborníkům a potom na zkušenou do domácích i zahraničních dolů. Po vyučení se z nich stali báhšti a hutní odborníci. Ti, kteří dosáhli ve výuce nejlepších výsledků, byli též nejvíce vyhledáváni. Tak vznikly první soukromé báňské mistrovské školy. To však zdaleka nedostačovalo reálným potřebám. Na počátku osmnáctého století si někteří úředníci silně uvědomovali důležitost vzdělání a řízeného školství pro rozvoj státu. Mezi nimi vynikl zvláště český báňský inspektor a rada komory Jan František Lauer, který ve své velice kritické zprávě o příčinách úpadku hornictví v Čechách z roku 1713 označil za hlavní příčinu skutečnost, že v báňské správě jsou lidé s malou odborností.

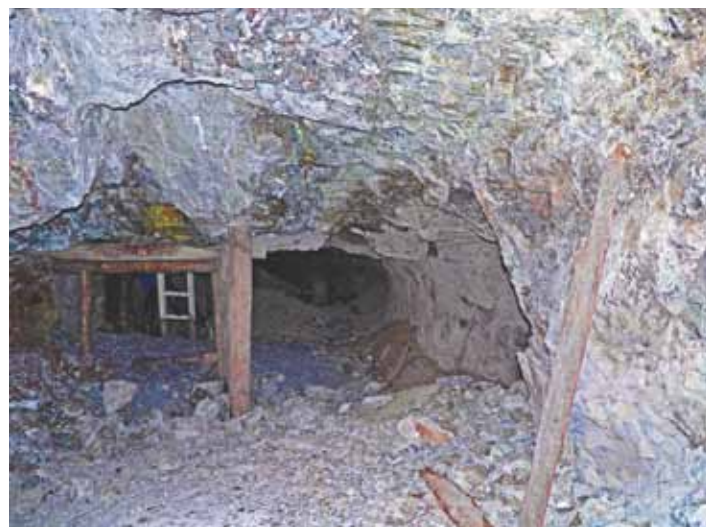
V roce 1716 byl Jan František Lauer jmenován administrátorem úřadu nejvyššího perkmistra a mincmistra českého a záhy dává podnět k vybudování první hornické školy v Jáchymově. Již 13. října 1716 byla v této věci vydána obšírná směrnice. V jejím jedenáctém odstavci se Lauerovi oznamuje, že může přijmout pro výuku v hornických a hutnických vědách čtyři žáky, na jejichž výuku dostal přiděleno 600 zlatých na rok. Vyučování i s praxí mělo trvat tři roky. Na pobyt v dobré hornické škole bylo určeno sedm čtvrtletí (zde se ještě neuvádí, ve které škole), další čtvrtletí bylo na praxi v domácích dolech a zbývající rok měl být věnován poznávání hornických a hutnických metod v zahraničí. Po ukončení studia měli mít žáci přednost při obsazování míst v báňské i mincovní státní službě.

Jáchymovská hornická škola, která byla založena ke konci roku 1716 a byla v tomto smyslu první na světě, nebyla ještě skutečnou školou v dnešním pojetí. Proto o ní někteří autoři hovoří jako o hornickém učilišti. Znamenala však

značný pokrok, upravovala vyučování podle potřeb státu, zajišťovala vysokou úroveň vyučování včetně praktických cvičení a stipendii byla zabezpečena časová i místní kontinuita.

Po osmi letech existence jáchymovské školy si v prosinci 1724 na dvorské komoře ve Vídni vzpomněli, že zkontrolují, jaké výsledky přinesly peníze vynakládané na hornické žáky. Česká komora proto vybidla vrchního Lauera, aby zaslal soupis všech žáků se zprávou o průběhu jejich učení a závěrečných zkouškách. Ve Vídni se zajímali také o další uplatnění žáků jáchymovské školy. Zároveň si dvorská komora vyžádala instrukci pro horní žáky (dnešní učební osnovy). Lauerova odpověď z 5. března 1725 se seznamem vyučených žáků se bohužel nezachovala, existuje pouze výtah z ní zachován v kopií české komory.

V roce 1730 obdržel Lauer nové, jen málo změněné směrnice. Zdůrazňovala se v nich zásada, že se žáci nemusí učit na jednom místě. I přesto se hlavní část učebního programu odehrávala v Jáchymově.

Když se kope bez znalostí, může vás to snadno zasypat

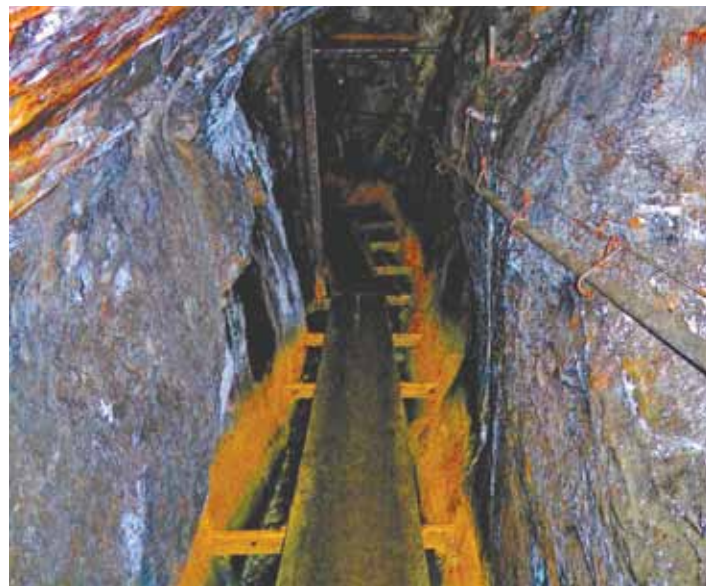
Podle nedatovaného návrhu školních osnov, který předložil správce vrchního horního úřadu v Jáchymově Jan Kristián Reimb, i dalšího, rovněž nedatovaného návrhu měli žáci vést řádný život, vyhnout se zahálce a toulkám, mít v náležitě vážnosti správce vrchního horního úřadu i své učitele a pilně se věnovat studiu hornických a hutnických nauk – hornictví, důlnímu měřictví, prubířství, úpravě, praní a tavení rud. Mezi doporučenými knihami byla i 200 let stará publikace jáchymovského prubíře Lazara Erckera „Aula Subterranea“, což dokazuje kvalitu vzdělaných odborníků v Jáchymově v 16. století.

Tyto návrhy školních instrukcí se staly podkladem pro konečný návrh, který sestavil Lauer a který v plném rozsahu schválila a 3. února 1733 vydala česká komora. Doporučené knihy měly být pro školu zakoupeny za erární peníze. Všechny vědomosti získané ve škole byli žáci povinni uchovávat v tajnosti a připravovat se na jejich využití výhradně pro

státní službu. V případě nedokončení školy žák vracel stipendium, povinnosti zachovávat mlčenlivost zbaven nebyl. Horničtí žáci se také zúčastňovali zasedání horního úřadu, projednávání horních účtů a praktikovali v kanceláři horního úřadu, aby se podrobně a prakticky seznámili s horním právem a administrativou. Pro velmi důležitou výuku prubířství (zkoumání kvality rud a výrobných kovů) byla vybudována školní laboratoř.

Z tohoto stručného nástinu učebních osnov je vidět snahu státu poskytnout žákům solidní teoretické i praktické vzdělání pro jejich budoucí činnost ve státní správě. Šlo přitom především o kvalitní výuku malého počtu žáků, ne o množství absolventů. Jáchymovská škola se stala vzorem pro vybudování podobné školy v Horních Uhrách, v dnešní slovenské Baňské Štiavnici v roce 1725.

Tímto příspěvkem jsem se pokusil ukázat jeden z hlavních důvodů druhého vzestupu dolo-

Znalosti v podzemí jsou nezbytné - co vykopat, co zanechat, co s vodou

vání v jáchymovském revíru. Bylo to vzdělání. Druhou, také důležitou podmínkou byla finanční pomoc státu těžářstvům. Byly to tyto dvě splněné podmínky, vzdělání a financování, které umožnily vzrůst důlní činnosti v osmnáctém století. Následně došlo k oži-

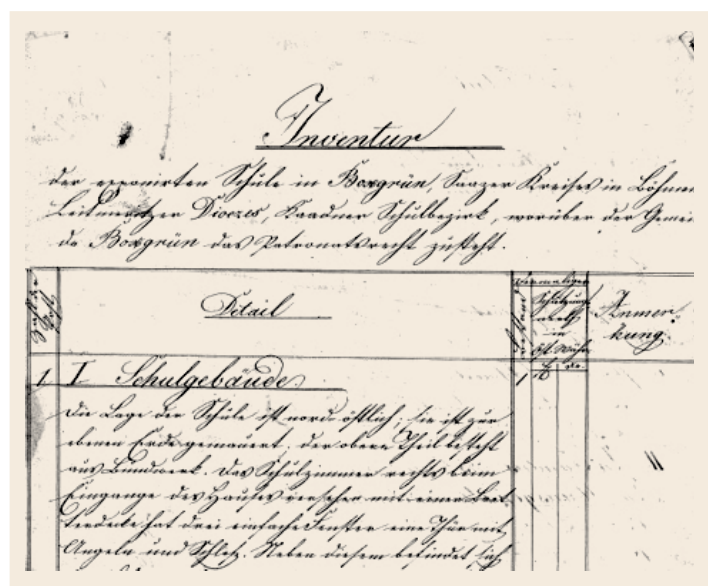
vení hospodářství v celém mocnářství.

Jaroslav Ochec

Použitá literatura:

Josef Nožička: 250 let hornického učiliště v Jáchymově. Rozpravy Národního technického muzea, 26/1966.

Z dějin obecné školy v Srní

Faksimile školní zprávy z roku 1859

Nejstarší zmínka o škole v Srní (dříve Boxgrün), malé vesničce ležící v prudkém krušnohorském svahu nad Stráží

nad Ohří, je z roku 1823. Do té doby se děti učily vždy po čtrnácti dnech v některém stavení. Teprve v tomto roce byla zříze-

na jedna školní třída v obecním domě.

Další zpráva o škole v Srní je až v dokumentu z 3. 12. 1859 sepsaném učitelem Karlem Löfflerem pro školský úřad v Kadani. V popisu školní budovy se mj. uvádí: „Poloha školy je severovýchodní, má zděné přízemí. Horní část je hrázděná. Školní třída je napravo. Budova má vchod opatřen ochrannou z prken, má tři jednoduchá okna, jedny dveře na pantech se zámekem. Vedle toho nalézáme byt učitele s jedním velkým a jedním malým oknem. Obě místnosti jsou odděleny stěnou z prken a jsou vytápěny jedněmi kamny. Kamna jsou opravdu stará a špatná, mají rouru do komína a dvě staré děravé trouby. Na jihozápadní straně se nalézá sklep, vedle něho je chlév s oknem. Cena školy je 200 zlatých.“

Z občanských příjmů učitele stojí za zmínku: „Z obecního lesa jako

deputát ročně 6 sáhů dovezeného a poštípaného dříví v ceně 18 zlatých, ročně od 21 sedláků 42 bochníků chleba v hodnotě 6 zl., školné podle seznamu dětí činí 74 zl. A příspěvek od obce ve výši 35 zl.“ Ve zprávě o škole z roku 1866 uvádí učitel Anton Gruß, že se ve škole vyučovalo celoročně, denně pět hodin jedním učitelem v německém jazyce. Vyučování náboženství prohlubuje jeho velebnost, pan farář z Boče.

Po první světové válce jsou další doklady o škole od pamětníků a z novin Kaadner Heimatbrief. V roce 1918 se v jednotřídce učilo 32 dětí, v roce 1926 přibyla k učitelce ještě učitelka ručních prací. V roce 1932 se v jedné třídě učilo 39 dětí, na školní fotografii z roku 1936 je jich dokonce 47.

V roce 1945 po skončení druhé světové války skončila i škola v Srní. Děti českých dosídlenců i německé děti z neodsunutých

Školní třída v roce 1926 a v roce 1936

rodin chodily nejprve do školy v Perštejně. Vyučování probíhalo v českém jazyce a německé děti nebyly ani klasifikovány, protože uměly jen německy. Teprve během roku se naučily trochu česky, a tak mohly zdárně dokončit ročník. Následující rok děti chodily pěšky do jednotřídky v Boči. Docházet do vzdálených škol bylo pro děti zvláště v zimních měsících při množství sněhu nad jejich možnosti. Proto byla ve školním roce 1947/48 znovu zřízena jednotřídky v Srní. O tom, jak dlouho fungovala, nejsou žádné zprávy.

Kronika školního roku 1963/64

Teprve v roce 1963 byla v Srní znovu zřízena jednotřídky. Pro-

tože původní školní budova byla ve velmi špatném stavu a prakticky nepoužitelná, byl pro novou školu upraven dům č. p. 40. Vedl ji učitel Alois Pobuda, který pocházel z Příbrami. Dovolíme si citovat ze školní kroniky, kterou psal, zápis z prvního školního roku 1963/64, tedy z doby právě před padesáti lety. Je to velmi charakteristický dokument tehdejší doby (redakčně kráceno):

„Školní rok započal 2. září 1963 vzhledem k tomu, že hlavní úpravy v učebně nebyly hotovy. Škola v Srní je nově v letošním roce otevřena. Byla vybrána budova bývalého hospodářství p. Schneidera postavená v roce 1932. Je pokryta eternitem, místnosti má sice

malé, ale po hygienické prohlídce uznána za vyhovující. Bylo nutno provést některé adaptace – chlapecké a dívčí záchody, které byly v přízemí nově pořízeny. Na školu byl jmenován jako ředitel a současně učitel Alois Pobuda, který předtím působil jako ředitel školy v Doupově.

Do nové školy dal s. ředitel A. Hrbek z Boče 5 lavic a tabuli. Dále z bývalé německé školy byl laskavostí s. Haase, vedoucího státního statku v Srní, dopraven traktorem další nutný inventář. Ředitel školy byl po celý rok ve spolupráci s vedoucím státního statku, jehož laskavostí bylo mnoho dalšího zařízení. Dále ředitel školy byl ve stálém styku s ředitelem s. Ad. Hrbkem z Boče, jehož význačná pomoc těžkému začátku na začátku školního roku velmi pomohla.

Škola je zatím ustavena jako 1. a 3. postupný ročník. Počet žáků na začátku škol. roku 1963/64 byl 8. Z toho 4 žáci české a 4 žáci německé národnosti.

Školní rok zdárně pokračoval a zvláště u německých dětí pozorován velmi dobrý prospěch a chování.

28. října byl žákům připomenut tento významný den a škola byla vyzdobena vlajkami. 7. 11. připomenut význam velké říjnové revoluce.

Vyučování v roce 1963 skončilo 21. prosince a odpoledne uspořádána besídka. Žáci si vystrojili

vánoční stromeček a v dvouhodinné vánoční besídce se pěkně pobavili.

Začátkem roku 1964 bylo počasí mírné, ne mnoho sněhu a větší mrazy nastaly ke konci ledna. Žáci se pilně učí a je vykazován celkem slušný prospěch na závěr pololetí.

8. března k MDŽ bylo provedeno pásmo recitací a písní, a tak vhodně vzpomenu tohoto významného dne. 21. dubna provedena hygienická prohlídka školy s. Vyhřídálovou z Karlových Varů.

1., 8. a 9. května škola slavnostně vyzdobena a žákům vhodnou četbou připomenuty tyto dni. Rovněž k volbám slavnostní vyzdobení a ředitel školy se osobně zúčastnil příprav vlastního průběhu voleb.

Žáci v červnu byli na zubní prohlídce ve Stráži, malé opravy chrupu provedeny hned, větší vady pak odstraněny při jednotlivých návštěvách.

Školní rok 1963/64 skončil 30. června rozdělením vysvědčení. Žáci byli poučeni v chování o prázdninách a ustanoveny žňové hlídky.

Ve školním roce 1964/65 chodilo do jednotřídky pro první až pátý postupný ročník 11 dětí. Škola fungovala až do roku 1972. Tehdy už byla vesnice bez dětí stálých obyvatel, a tak byla škola uzavřena. To už byl čas chalupářů, kteří vesnici obývali pouze o víkendech a o dovolených.

Ota Děták, foto archiv autora

Budova školy v roce 1975

Školství v Nejdku a nejbližším okolí

Česká obecná škola v Nejdku se dostala i na pohlednici z roku 1921

O tom, kdy přesně začalo školní vyučování v Nejdku, nemáme informace. V matrikách je v roce 1573 poprvé zmíněn učitel jménem Henni Kalbesberger. Později se v těchto knihách již výslovně uvádí učitelské povolání.

Přibližně v polovině 17. století vznikla mezi římskokatolickým kostelem a nejdeckou skálou farní škola, jež byla postupem doby rozšířena na trojtřídku. Na základě zákona o všeobecném školství z roku 1869 byl dozor nad výukou odňat církvi a z farní školy se stala škola obecná. Po požáru školní budovy téhož roku bylo vyučování přeloženo do radničního lokálu (nyní stojí na tomto místě supermarket Albert) a hostince Bílý kůň. Umístění všech čtyř tříd v obou hostinských zařízeních nebylo ideálním řešením, a proto se začalo uvažovat o výstavbě nového objektu. Na jižní straně náměstí byla v letech 1873 a 1874 vystavěna nová škola (nyní č. p. 119), která se v roce 1896 dočkala přístavby (č. p. 423). Nárůst počtu žáků si vyžádal krátce před první světovou válkou další rozšíření o sousední budovu (č. p. 708). V roce 1897 byla škola rozdělena

na chlapeckou a dívčí, což vydrželo více než 50 let.

V říjnu 1897 byl otevřena živnostenská vzdělávací škola, dnes bychom ji považovali za učňovskou školu.

Významná změna přišla se vznikem Československa roku 1918. Doposud bylo školství na Nejdku jen německé. S příchodem českého obyvatelstva (hlavně státních zaměstnanců, jako byli úředníci, učitelé a železničáři) došlo ke zřízení české obecné školy v Nejdku, a to v budově lesní správy č. p. 550 (dnes ulice Bratří Čapků, mimochodem lesní správa zde sídlí doposud). Vyučování začalo 9. prosince 1919 a při zápisu se přihlásilo 32 dětí z Nejdku a jedna žákyně z Horní Blatné. Z nich pouze tři uměly mluvit plynule česky, přestože šlo celkem o 27 dětí české národnosti a 6 dětí německé národnosti. Do této školy docházel i pozdější herec Vladimír Ráž, zdejší rodák.

Starší žáci z Nejdku a okolí museli až do roku 1936 jezdit do měšťanské školy do Karlových Varů, než byla zahájena výuka v nejdecké měšťanské škole. Ta tehdy spolu

s obecnou sídlila v domě č. p. 565 (pozdější jesle a zvláštní škola). Koncem 30. let mohla v Nejdku

Budovy Základní školy Nejdek na náměstí Karla IV. krátce před rekonstrukcí v létě 2010

vzniknout dokonce i novostavba české školy, ovšem změněné politické poměry roku 1938 tomu zabránily. České školy vznikly ve 30. letech mimo jiné též v Nové Roli, Nových Hamrech a Potůčkách.

Na jaře 1945 skončilo v regionu po staletích vyučování v německém jazyce jako jazyce hlavním. Dne 17. června 1945 byla slavnostně otevřena první česká škola v Nejdku, záhy se přidávaly další v tehdejším okrese. Na sklonku června 1946 existovalo v okrese 21 škol (pět mateřských, 13 obecných a tři měšťanské). Děti rychle přibývalo, pedagogický sbor byl posilován příchozími učiteli. Mezi první se zařadili například Marta Blahoušová, Tomáš Coufal, Libuše Lukavcová, Václav Nohejl či Karel Uzel. V prvním poválečném období byly třídy multietnické. Skládaly se jak z českých, slovenských a německých dětí, tak i z těch, které přišly ze zahraničí jako reemigranti (Horní Slezsko, Sovětský svaz).

Vedle základního školství v Nejdku stojí za připomenutí i zvláštní škola (zřízená v roce 1949 a spojená se jménem dlouholetého učitele a ředitele Josefa Spala), hudební škola (ředitelem byl Josef Slavoj Roztočil) a základní odborná škola, kterou vedl Jindřich Hýsek.

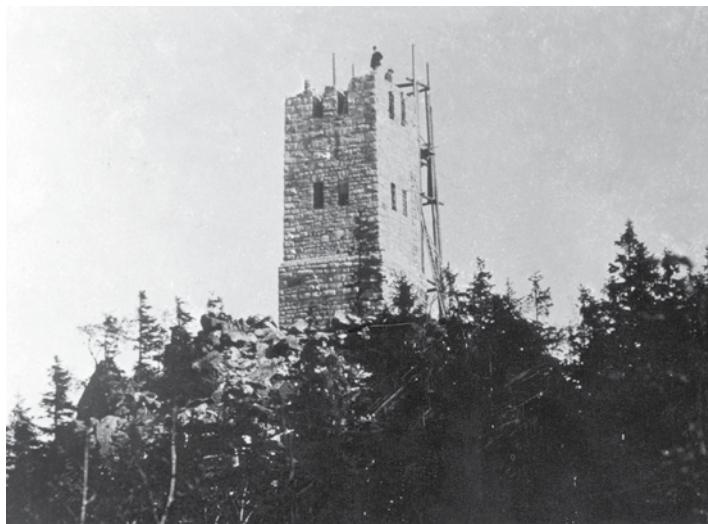
Po druhé světové válce měnila školská zařízení často své názvy (národní, střední, osmiletá střední škola). Vzhledem k rostoucímu počtu žáků v Nejdku bylo zamýšleno s výstavbou nové budovy, což se podařilo až na sklonku 50. let. Po dokončení školy v roce 1960 (č. p. 1142 v dnešní Nádražní ulici) následovalo vybudování školy v nové části města (otevřena v září 1966).

Do 70. let 20. století byly postupně zavírány malotřídky v okolních obcích, učitelé přecházeli většinou do Nejdku. Další vlna zavírání postihla školy začátkem 90. let, tentokrát se jednalo o mateřské školy a jesle. Od té doby zůstaly kapacity školských zařízení zhruba na stejné úrovni. V roce 2005 ukončila činnost nejdecká zvláštní škola.

text a foto:

Pavel Andrš a archiv autora

Pajndl – dominanta Nejdecka

Rozestavěná rozhledna v roce 1896

Pajndl se rozhodně neřadí k nejvýše položeným a nejstarším rozhlednám v západní části Krušných hor a nepyšní se ani žádným primátem. Ovšem ti, kteří se na Pajndl někdy dostali, jistě dosvědčí, že výhled z něj patří k jednomu z nejlepších v regionu. Za příznivého počasí je možné spatřit i vzdálené vrcholky Šumavy.

Vyhlídková věž na Tisovském vrchu (německy Peindlberg) se nachází ve výšce 977 metrů nad

mořem, a připočteme-li 24 metrů rozhledny, ocitne se její návštěvník lehce nad hranici 1 000 metrů.

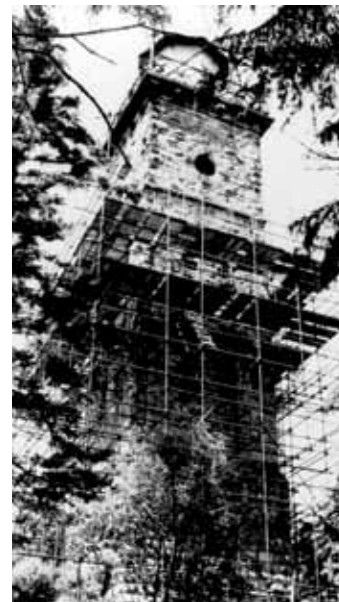
Tisová s rozhlednou na pohlednici Ruperta Fuchse, kolem 1930

Rozhledna byla postavena v letech 1895 až 1897 Krušnohorským spolkem Nejdek. Přizvaný stavitel Schöberle udělal vše pro to, aby stavba působila co nejmohutnějším dojmem. Rozhledna byla umístěna na desetimetrovém žulovém skalisku, jehož kvádry byly také pro výstavbu použity. Na stavebním materiálu se rozhodně nešetřilo – zdi o šířce 130 cm zaručují pevnost a odolnost vůči povětrnostním vlivům. Na vyhlídkové plató vede 114 točitých žulových schodů. Pamatovalo se též na třimetrový bleskosvod umístěný na proskle-

ném přístřešku. Veškeré náklady na výstavbu se pohybovaly kolem 4 000 zlatých.

Rozhledna byla slavnostně otevřena 1. září 1897. V roce 1908 byla k rozhledně přistavěna stylová výletní restaurace, čímž se turistická atraktivnost vyhlídky ještě zvýšila. Restaurace sloužila ještě v době 2. světové války, poté zanikla.

Po druhé světové válce začala rozhledna chátrat, její stavební stav se rok od roku zhoršoval. Kolem roku 1980 byl na rozhlednu Stráž, jak byla tehdy nazývána, smutný pohled. Po letitém úsilí několika místních nadšenců se podařilo přimět tehdejší Městský národní výbor Nejdek k financování technicky náročné a rozsáhlé rekonstrukce, k níž došlo v letech 1986 a 1987 mj. i za pomoci Hor-

Oprava vyhlídkové věže v 80. letech

Pajndl s přístřeškem pro turisty z roku 1908, foto z 20. let 20. století

ské služby Nové Hamry. Někdejší pýcha nejdeckých turistů byla zachráněna doslova v hodině dvanácté.

V roce 1995 byla rozhledna prohlášena za kulturní památku a o dva roky nato došlo k dalším stavebním zásahům. V témže roce zároveň náležitě proběhly oslavy 100 let její existence. Je potěšitelné, že stejně jako v minulosti se i nyní Pajndl těší oblibě a značné návštěvnosti, přičemž ani do budoucna by se nemělo zapomínat na pravidelnou stavební údržbu.

Rozhledna Pajndl je dobře přístupná od Nových Hamrů – od kapličky po červené místní turistické značce (naučná stezka Hamerská stezka), poté kousek po modré a zelené se dostaneme na žlutou, která nás dovede už přímo k Pajndlu. Můžeme využít také žluté turistické značky od železniční zastávky Nejdek-Sejfy. Náročnější výstup nás čeká z Tisové (cestou nad restaurací Kukačka a poté po žluté značce), případně z Nejdku (po zelené a poté po žluté).

Pavel Andrš,
foto: archiv autora

Hledá se Marcebila

Jak jsme předznamenal v minulém čísle, Marcebila se vrací do hor. A s ní představy obyvatel o její povaze. Lze říci, že má v kraji mnoho hledačů a fanoušků. Přinášíme proto výběr z současných pojetí Marcebily v celém Krušnohoří.

První návrat legendy Krušných hor zachytili na Mostecku. Zdejší loutkové Divadlo rozmanitostí připravilo v roce 2001 představení Marybila – panna z Krušných hor v režii Jiřího Středy. Loutka a vyobrazení Marybily se dochovaly dodnes. Na průkopnickou práci Divadla rozmanitostí navázal tentýž rok fotograf z Mostu Jan Hodač, který s mosteckou herečkou Evou Lantovou vytvořil cyklus fotografií. Vernisáž se odehrála v září 2001 pod názvem „Slavnostní vítání Maribyly na zámku Jezeří“. Uhrančivé ženy Hodačovi zůstaly blízké a dodnes fotografuje akty a portréty v prostředí divoké přírody Krušných hor a povrchových dolů pod nimi.

Oficiálními hledači v krajině jsou členové komunity tzv. geocachingu. Není proto divu, že i Marcebilla má svoji kešku. Zaznamenaných setkání s Marcebilou stále přibývá. Nejvýhodněji byla pozorována v hotelu na Bouřňáku, u Boleboře při zimním výletě. Parta chomutovských trampů scházela z Lesenské pláně a u lesa pod Boleboří, blízko sochy Vítání Krušných hor, zahlédli dámu v zelených šatech. Šla po louce, kde v té době leželo zhruba půl metru sněhu. Když ale přišli až do míst, kudy procházela, žádné stopy neobjevili.

Je zřejmé, že sama víla neví, jak se k zdejšími obyvatelům chovat, a to samé platí o lidech a jejich vztahu k ní. Marcebila se totiž do Krušnohoří vrátila po dlouhých třiceti letech, které strávila na saské straně hor. Důvodem byla likvida-

ce lesních porostů, která postihla lesy Krušných hor od Klínovce na východ. Marcebila tedy teprve poznává dnešní obyvatele a hledá v našich očích důvěru a pochopení. Jak jsme již psali v srpnovém čísle, v lidech se velmi zklamala, a tak je plachá a nevypočitatelná.

V roce 2011 si její existence všimlo i centrální Krušnohoří a na Plešivci vznikla v rámci pohádkového okruhu také řezba Marcebila od Davida Fialy. Nedlouho poté se v lesích u Perninku objevilo

sousoší zkamenělého dítěte, které zaklela samotná Marcebila. Ten samý rok potkal v lesích u Vejprt Marcebilu i známý cestovatel František Kráčmera.

A začaly se dít další věci. V rámci soutěže o symbol Krušných hor, který v roce 2012 vyhlásila Destinační agentura Krušné hory v Ústeckém kraji, jednoznačně vyhrála právě Marcebila. Její obliba a výskyt byly prokázány ze všech částí Krušných hor, a stala se tak nejrozšířenější legendární bytostí severozápadních Čech.

Vznikla dokonce myšlenka celovečerního filmu o ní. Kateřina Suchá, ředitelka již zmíněné Destinační agentury, která s celou myšlenkou přišla a která není nepodobná samotné Marcebile, jak ji podává většina vyobrazení, připravuje s týmem tvůrců podklady pro scénář filmu. Nabízí se myšlenka, jestli náhodou paní Suchá není... ale nepředbíhejme. Podařilo se nám získat první verzi filmového námětu, o který se s čtenáři Luftu rádi podělíme. Pokud půjde vše podle plánu, v roce 2014 prý vznikne scénář filmu.

Ale dejme již nyní slovo hledačům Marcebily, kteří vyzorovali, že: „Marcebila je rozervaná žena okolo třiceti let, která žije povětšinou o samotě, protože je ovlivněna svoji kletbou. V létě, když panuje v Krušnohoří relativně nejlepší počasí, se Marcebila pohybuje hlavně venku v krajině, poblíž silnic, domů, ale také v hlubokých lesích a v rašeliništích. Ráda se toulá těmito krásnými horami a zároveň vyhledává kontakt s lidmi. Chybí jí vřelé lidské slovo a běžné popovídání si o životních radostech a starostech. Často je tak možno ji potkat u cest, na kraji obce, jak se ptá lidí na cestu, na to jak se mají, jaké bude počasí a co je nového.

Marcebila se kvůli své samotě cítí vnitřně prázdná a potřebuje nutně zaplnit příběhy, které by rozechvěly její srdce a duši. Když ji potkají lidé a popovídají si s ní, sdílí s ní své zážitky, je šťastná a spokojená. Musí to ale být místní příběhy o zdejších lidech. Převyprávěním televizních románek ji nedojmete. Stejně tak se jí nebude líbit, když jí zopaku-

jete příběh, který jste již někomu v Krušnohoří vyprávěli. Pokud ale kolemjdoucí Marcebilu odbude nebo se jí nepodaří zastavit žádné auto, stává se, že pěšího či cyklistu zavede na scestí pomocí větru, deště a mlhy. Autům může přivodit nehodu či nebezpečné situace. Zničením se objeví tak hustá mlha, že řidiči sotva vidí na cestu a jedou krokem. Tím se jim Marcebila mstí. Sama je ale z této reakce nešťastná, protože tuto kletbu získala nedobrovolně. Protože má Marcebila nadpřirozené schopnosti, projevuje se to i na počasí.

Tím, že v Krušných horách od 40. let 20. století výrazně ubylo obyvatel, potkává místní obyvatelé čím dál méně. To ji frustruje a stejně tak ji netěší, co vše lidé provedli jejímu lesu na hřebeni Krušných hor. Na podzim, když se v horách ochlazuje, schovává se Marcebila stále častěji v podzemí. Protože jsou Krušné hory provrtané důlními díly v celé své délce, umí se nepozorovaně pohybovat od západu až na východ. Díky tomu, že může využívat prostory,

kteřé vydobyli horníci, jsou právě oni těmi, které má Marcebila obzvláště ráda. Horníci jsou také jediní, kteří mohou odejmout její kletbu. Na podzim a v zimě Marcebila ve tmě a osamění štol sama sobě přeríkává příběhy, které přes léto slyšela. Někdy si je i zaznamenává.

Pokud se jí ale příběhů začne nedostávat, projevuje se její samota tím, že se z podzemí začne vylévat mlha. Ze začátku, v září či říjnu, ještě slunce vysuší mlhy, později již ale slunce přestane hřát a celý kraj pod horami je uzamčen v mlze, která postupně začíná být kontaminována špínou z dopravy a těžby. Mlha se začne přelévat i přes hřeben hor a saští Krušnohorci začínají mluvit o Böhmischer Nebel, o mlze z Čech, která se valí do Saska. Jediní, kteří umí ocenit krásu a monumentalitu mlhy jsou nepočetní horalové, kteří žijí na hřebeni hor přímo nad mlhou. Pro ně je mlha divukrásná, zálučná a někdy i zrádná. Jen tito obyvatelé umí ocenit a pochopit trápení Marcebily, která tuto mlhu ze svého stesku vytváří.

Když náhodou slunce v zimě vy-

jde nad krajinu a mlha se rozpustí, je možné, že Marcebila má návštěvu ve svých štolách. Každoročně se ale uprostřed zimy počasí uklidní a blankytné nebe a bezvětří zachvátí planiny pokryté sněhem. Kdo je ale tím uklidňujícím horníkem, nikdo neví. Ví se ale, že v zimě se občas ztrácí zvěř, domácí zvířata, zásoby z lednic – Marcebila po-

třebuje jist a obživu má v podzemí prachbídnou.

Na jaře zase postupně Marcebila vychází ven a sleduje, jak krajina ožívá pod paprsky slunce. Začíná další rok, který probíhá stejně jako všechny ostatní. Místní neví, kdo je ten, kdo může Marcebilu odčarovat, kdo ji uklidňuje.“

text a foto: Petr Mikšíček

Land & Art setkání Königsmühle 2013

V týdenní pauze mezi létem a babím létem se v opuštěném údolí u obce Háj uskutečnil druhý ročník Land and Art setkání Königsmühle. Pro organizátory to opět bylo veliké sousto, ale zdá se, že i letos se akce povedla a dokonce se objevily nové poznatky a možnosti pro další ročníky.

V údolí vzniklo deset nových landartových děl, mezi něž je možné

počítat i vylepšení základní infrastruktury osady. Jan Kulhánek z Božího Daru postavil most přes potok a všichni společnými silami upravili prostory bývalého statku, čímž vznikl divadelní sál a bar. Společně s hudebním sálem tak Königsmühle disponuje slušnou podporou pro umělce.

Po setkání s úředníky a starostkou města Loučň pod Klínovcem

ve čtvrtek 28. srpna se objevila možnost postupného obnovení další infrastruktury obce – vodního kanálu a mlýnského rybníčku. To znamená pro příští ročník zajímavou výzvu.

Co se samotného programu setkání týče, přilákal letos mnohem více lidí než loni. Zvláště páteční program byl velmi úspěšný a večer gradoval při premiéře divadelního představení Do Nepaměti, které sle-

dovalo více než dvě stě návštěvníků. Sobotní odpoledne přilákalo přes 150 zájemců o umění v krajině a v neděli přišlo okolo 60 zájemců o vyprávění pamětníků.

V pondělí proběhl úklid celého údolí a přemístění dvou děl do zázemí v Loučň.

Více informací k průběhu setkání na www.konigsmuhle.cz.

text a foto: Petr Mikšíček

Doporučujeme kulturní, společenské a sportovní akce

Kulturní akce

- 14. 9. - Tradiční hornoblatenské vinobraní (Hotel Modrá hvězda, Horní Blatná; 17:00)
- 14.–15. 9. - Kupferberger Fest (Měděnec)
- 17. 9. - Taneční a zábavné odpoledne s hudbou Jana Neveselého (Hotel Modrá hvězda, Horní Blatná; 14:00–18:00)
- 21. 9. - Michalská pouť (Nová Role; 9:30–1:30)
- 28. 9. - Svatováclavská pouť (Ryžovna; 10:30)
- 29. 9. - Michaelská pouť (Ostrov; 10:00–17:00)
- 4.–6. 10. - Outdoorový filmový festival na Božím Daru
- 5. 10. - Kulturní setkání u štolý Bílá holubice (Hřebečná; 15:00)

Koncerty, divadla

- 14. 9. - Slavnostní zahajovací koncert 179. koncertní sezony KSO, Slavnostní zahajovací koncert 55. ročníku festivalu Dvořákův karlovarský podzim (Karlovarské městské divadlo; 19:30)
- 17. 9. - Aleš Vitek – Klavír (Kino Nejdek; 19:00)
- 22. 9. - O nenasytném hloutnovi aneb Kobližku, já tě sním (Kino Nejdek; 15:00)
- 22. 9. - Swing Melody (Divadélko Točna, Ostrov; 19:00)
- 24. 9. - Světáci (Divadelní sál DK Ostrov; 19:30)
- 26. 9. - Open Air koncert u hotelu Thermal – Závěrečný koncert 55. ročníku festivalu Dvořákův karlovarský podzim (Hotel Thermal, Karlovy Vary; 19:30)

Výstavy, přednášky

- do 15. 9. - Tajemné podzemí Krušnohoří (Městský úřad Boží Dar)
- 19. 9.–27. 10. - Rudné hornictví na Nejdecku (Muzeum Nejdek; vernisáž 17:00)
- 19. 9.–10. 11. - Vojtěch Hynais (Galerie umění Karlovy Vary; vernisáž 17:00)
- 20. 9. - Lukáš Novotný: 140 let Mattoniho lázní Kyselka (Stará radnice Ostrov; 19:00)
- 25. 9. - Zaniklá znovuoobjevená stará řemesla (Stará radnice Ostrov; 13:00–17:00)
- 25. 9. - Fascinující Bedřich Smetana – z cyklu Fascinující svět hudby (Interaktivní galerie Becherova vila, Karlovy Vary; 19:30)
- 28. 9. - Petr Rojík: Tajemné pověsti našeho kraje (Muzeum Královská mincovna Jáchymov; 17:00)
- do 29. 9. - Michael Rittstein – Galaktické manšestráky (Letohrádek Ostrov)
- do 30. 9. - Jan Saudek (Kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov)
- do 27. 10. - Zdeněk Burian: Na vlně dobrodružství (Muzeum Karlovy Vary)
- do 31. 10. - Olejomalby Dalibora Stacha (Galerie @ – Městská knihovna Nejdek), vernisáž konaná 4. 10. od 17 hodin je spojena se křtem nové knihy Mystik z Velryby
- do 31. 10. - Kouzlo Irska (Fotogalerie Zelená sedma, Nejdek)

Kina

- 14. 9. - Jánošík (Kino Horní Blatná; 18:00)
- 14. 9. - Můj pes Killer (Kino Pernink; 18:00)
- 21. 9. - Kung Fu Panda 2 (Kino Pernink; 18:00)
- 28. 9. - Král zlodějů (Kino Horní Blatná; 18:00)

- 14. 9. - Abertamský kros (U srubu Hájenka, Abertamy; 10:45)
- 14. 9. - Karel Bike (SkiAreál Novako; 10:00)
- 21. 9. - Přespolní běh „U Hájovery“ (Lesovna Diana, K. Vary; 10:30)
- 6. 10. - Okolo Panorámy (Jáchymov; 10:00)
- 12. 10. - Nejdecký kros (Nejdek; 11:00)

Pozvánka na výstavu

140 LET MATTONIHO LÁZNÍ KYSELKA

Na Staré radnici v Ostrově proběhne od 6. do 30. září pod názvem 140 let Mattoniho lázní Kyselka aneb pocta Heinrichu Mattonimu výstava věnovaná zchátralým lázním v Kyselce a historii světoznámé minerální vody Mattoni.

Chtěl jsem při tomto významném výročí, které připadá právě na tento rok, připomenout osobnost Heinricha Mattoniho spolu s jeho celoživotním dílem, jehož největší část po sobě zanechal v malebném údolí řeky Ohře nedaleko Karlových Varů. Slavná historie lázní v Kyselce se píše od roku 1873, kdy Heinrich Mattoni odkoupil Kyselku s prameny a lázníčkami od hraběte Černína za 405 000 zlatých.

Výstav na toto téma se uskutečnilo již několik, ale žádná nebyla pojata takto netradičním způsobem. Návštěvníci budou moci poprvé obdivovat unikátní obrázky a fotografie spolu s vývojem lahví, etiket a uzávěrů Mattoniho Kysibelky. Výstava bude věnována také reklamě, exportu, padělání Kysibelky a dalším okruhům souvisejícím s touto tematikou. V expozici bude ke zhlédnutí zhruba 100 lahví od minerální vody Mattoni, což je doposud nevídaný počet. K vidění budou i předměty zachráněné přímo z lázeňských budov.

V pátek 20. září od 19 hodin proběhne na Staré radnici přednáška s názvem Léčivé prameny Kysibelské, která bude nedílnou součástí výstavy. Návštěvníci se zde dozvědí spoustu zajímavých informací a uvidí dobové obrázky a fotografie, které se bohužel nevešly do expozice výstavy.

Těším se na Vaši hojnou účast.

Lukáš Novotný, autor výstavy

LÉČEBNÉ LÁZNĚ JÁCHYMOV z programu na září 2013

17. 9., 19:30, Akademik Běhounek, vstupné 100 Kč
S HARMONIKOU KOLEM SVĚTA

Znamé melodie a evergreeny hrají a zpívají manželé Josef a Renáta Pospíšilovi.

19. 9., 20:00, Radium Palace, vstupné 140 Kč
FRANCOUZSKÉ ŠANSONY K POCTĚ EDITH PIAF

Koncert u příležitosti 50. výročí úmrtí slavné zpěvačky v podání vynikající Marty Balekové, klavírní doprovod doc. Mgr. Jiří Hošek.

26. 9., 20:00, Radium Palace, vstupné 140 Kč
JAKUB PUSTINA – ITALSKÉ ÁRIE

Italské nejen operetní melodie představí mladý a talentovaný barytonista Jakub Pustina. Klavírní doprovod Richard Pohl.

Doporučujeme rezervovat vstupenky na tel. 353 831 648, 725 958 950 nebo e-mailem na adrese spainfo@laznejachymov.cz.

www.laznejachymov.cz

www.facebook.com/spainfo.jachymov

uvádí ve spolupráci s městem Boží Dar, Euregiem Egrensis a Fondem malých projektů Ziel 3 / Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Sasko 2007-2013 a za finanční podpory města Boží Dar a Fondu malých projektů Ziel 3 / Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Sasko 2007-2013
Outdoor Films in Zusammenarbeit mit der Stadt Boží Dar, Euregio Egrensis und den Kleinprojektfond Ziel 3 / Tschechische Republik – Freistaat Sachsen 2007-2013, präsentiert mit finanzieller Unterstützung der Stadt Boží Dar und den Kleinprojektfond Ziel 3 / Tschechische Republik – Freistaat Sachsen 2007-2013

11. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL OUTDOOROVÝCH FILMŮ

DEN

INTERNATIONALEN

OUTDOOR – FILMFESTIVAL

www.outdoorfilms.cz

Foto © Pavol Barabáš, Slovakia

BOŽÍ DAR
4.–6. 10. 2013

KOSTEL SV. ANNY
ST. ANNA KIRCHE

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
2007-2013. www.ziel3-cil3.eu

Europäische Union. Europäischer Fonds für regionale Entwicklung: Investition in Ihre Zukunft / Evropská unie. Evropský fond pro regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

ČESKÁ REPUBLIKA/TSCHECHISCHE REPUBLIK: **OSTRAVA** **BOŽÍ DAR** **KOSTELEČ NAD ORLÍČÍ** **OLOMOUC** **DĚČÍN** **JABLUNKOV** **LUČNÍ BOUDA** **JABLONEC NAD NISOU** **LIBEREC** **DOBŘÍŠ** **HOLEŠOV** **HEJNICE** **KRALUPY NAD VLTAVOU** **PELHŘIMOV** **KROMĚŘÍŽ** **HRADEC KRÁLOVÉ** **ČERVENÝ KOSTELEČ** **TÁBOR** **FRENŠTÁT POD RADHOŠTĚM** **PÍSEK** **LITOMYŠL** **IVANOVICE NA HANÉ** **ZLÍN** **BRNO** **BYSTRICE N. PERNŠTEJNEM** **HOTIVICE** **OPAVA** **ŠENOV** **TŘEBOŇ** **POLANKA NAD ODROU** **SPÁLENÉ POŘÍČÍ** **FRÝDEK-MÍSTEK** **ČESKÁ TŘEBOVÁ** **ŠTĚCHOVICE** **VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ** **DOBRUŠKA** **ČESKÉ BUDĚJOVICE** **PLZEŇ** **PRAHA**
SLOVENSKO/SLOWAKEI: **ŽILINA** **LIPTOVSKÝ HRÁDOK** **RUŽOMBEROK** **RUSKO/RUSSLAND: VOLOGDA**

Mé zvláštní setkání s páterem Hahnem

Neznámý muž byl vysoké postavy a na sobě měl dlouhý kabát

Léto se chýlilo ke konci, ráno i večer již bylo možno pozorovat podzimní mlhy. Navštívil jsem hřbitov v Horní Blatné, abych si blíže prohlédl hrob, který je jako jediný umístěn naproti těm ostatním. V tomto hrobě je pochován farář Franz Gaudl, zesnulý v roce 1923, ale zdá se, že ještě na hřbitově káže svým ovečkám. Byl to pěkný večer po náročném dni, a tak jsem si sedl na lavičku, pozoroval západ slunce

a zapomněl při tom na čas. Začalo se již stmívat, když jsem uviděl muže ve zvláštním oblečení. Byl vysoké postavy, na sobě měl dlouhý kabát a na nohou vysoké boty, opíral se o hůl se stříbrem zdobenou rukojetí. Rozvážně procházel hřbitovem směrem k lavičce, na které jsem odpočíval. „Grüß Gott, mladý příteli, dovolíte, abych si k vám přisedl?“ zeptal se nářečím pro toto městečko typickým. Po několika počátečních

zdvořilostních frázích jsem začal být zvědavý, kdo tento poněkud zvláštní muž je.

„Podle vašeho nářečí soudím, že jste z tohoto městečka, ale ještě jsem vás tu neviděl,“ začal jsem se vyptávat. „Mladý příteli,“ odpověděl zamyšleně, „to je dlouhý příběh.“ Jsem Johann Adalbert Hahn, nazývaný také Faust Krušnohoří, a narodil jsem se zde v Horní Blatné

14. února 1750 v horním mlýně. Tento mlýn stál naproti rybníčku vpravo od dnešní silnice na Nové Hamry. Můj otec, Anton Hahn, a moje matka Rosalia byli mlynáři. I já jsem se měl stát mlynářem, ale má životní pout' pak byla zcela jiná. Když jsem zde v Horní Blatné chodil do školy, navrhl farář, abych dále studoval na gymnáziu. Můj otec si to mohl finančně dovolit, a tak jsem odešel krátce do Chebu a následně do Piaristického gymnázia do Ostrova, kde jsem pobýval v letech 1761 až 1766. V šestnácti letech jsem začal studovat filosofii na Novoměstském gymnáziu v Praze, poté jsem přešel na pražskou universitu, kde jsem až do roku 1773 studoval teologii.“

„Byl jste dobrý student?“ vy-
zvídal jsem. „Víte, život v tak vel-
kém městě nabízel již tehdy mnoho
možností a já jsem pro ně potřeboval
nejeden zlatáček. Naše rodina ale pře-
ce jen nebyla tak bohatá, jak bych
si býval přál. Privydělával jsem si
výukou hry na klavír, přestože jsem
na něj sám příliš hrát neuměl. Od ro-
dičů jsem dvakrát dostal látku na
svůj kněžský oblek, ale vždy jsem ji
prodal, abych měl peníze na příjem-
ný život. V semináři jsem tvrdil, že
moji rodiče jsou chudí a látku mi ne-
mohou koupit. Užíval jsem si prostě
studentského života.“

„Po studiu jste se stal kně-
zem. Jaký byl tehdejší život

Portrét pátera Hahna

Horní mlýn – rodný dům pátera Hahna

Dům ev. č. 2 v Krátké ulici v Horní Blatné, ve kterém páter Hahn bydlel od roku 1802 až do své smrti v roce 1825

duchovních v Čechách?“ ptal jsem se dále. „Na kněze mě vysvětil 11. června 1775 probošt Andreas Kayser, který se stal později biskupem v Hradci Králové. Místo kaplana bylo v této době těžké získat, a tak jsem od roku 1776 působil v různých farnostech ústecké oblasti a kolem Velkého Chvojna u Teplic, kde jsem pomáhal místním duchovním. Sedmého června 1779 jsem od pražské konsistoře obdržel svolení k roční cestě do Vídně, a tím i naději, že zde získám místo. Ve Vídni jsem sloužil mše u bratrů pavlánských. Pak se uvolnilo místo v pasovské diecézi, ale pražská diecéze mě nechtěla propustit ze svých řad, a proto jsem musel setrvat ve Vídni. K tomu všemu jsem onemocněl a musel se jeden a půl roku léčit. Měl jsem tehdy velké finanční potíže a byl jsem odkázán na pomoc svého bratra, který mi často posílal peníze a potraviny po povozníkovi jezdícím ze Schwarzenbergu přes Horní Blatnou a Plzeň do Vídně.“

„Jak jste chtěl řešit svou životní situaci ve Vídni?“ vyptával jsem se pátera Hahna. Začal se smát. „V roce 1782 jsem slyšel od vrchního Kiefera, že v lesích kolem Purkersdorfu mají ležet zakopané peníze. Nejprve však bylo nutno nalézt to správné místo. Náhodou jsem se setkal se studentem Viktorinem Hubálkem, který měl knihu se zaříkadly pro vyhledávání pokladů. Přidal se k nám ještě jeden krejčí a ve třech jsme chtěli najít poklad. Vrchní, u kterého jsme přenocovali, vyslechl náš rozhovor a prozradil

nám, že v jeho vinohradu má ležet mnoho pokladů. Nebyli jsme již zcela střízliví a svůj záměr jsme probírali tak hlasitě, že to slyšeli i přítomní královští úředníci. A tak jsem byl 16. září 1782 zemským soudem v Purkersdorfu vzat do vazby za kopání pokladů. Po výsledku mě poslali do Prahy, kde se mým případem zabýval diecézní soud. Protože však usoudil, že nejsem nebezpečný, propustili mě. Diecéze požádala jáchymovského vikáře Antona Büttnera, aby mi opatřil místo kaplana. To bohužel nebylo možné, a tak jsem zůstal bez pevného místa i bydliště.“

„A kde jste se naučil černé magii?“ sondoval jsem. „Milý mladý příteli, toto je téma, o kterém nerad hovořím. Abych to shrnul, ve Vídni

jsem měl dobré přátele, kteří toto umění ovládali a naučili mě je.

„Kdy jste se vrátil do svých rodných Krušných hor?“ chtěl jsem vědět. „Od roku 1782 jsem byl poslán na různé krušnohorské fary na výpomoc. Byl jsem ve Velichově, Krásném Lese, Hroznětíně, Stráži nad Ohří, Horním Hradě, Jakubově, Přebuzi, Sedlci, Dlouhé, Velkém Rybníku, Jáchymově, Božím Daru a v Lípě, než jsem 14. ledna 1802 dostal své první pevné místo kaplana v kapli Svatého kříže v Horní Blatné. Asi se budete divit, proč jsem teprve v 51 letech mohl skončit s kočovným životem. Povím vám to tedy. Dobrým páterem, jak by jej vrchnost ráda viděla, jsem nikdy nebyl. Často jsem se odmítl podvolit vůli

místních farářů. Opouštěl jsem jejich společnost, chodil do hospod, kde jsem pil a hrál, často jsem spával mimo faru, což se místním duchovním nelíbilo. Ještě dnes je možné nalézt v archivech, že jsem se bez odhlášení od 17. do 29. května 1795 vydal na pivní tah. Potom se sice dostavily nepříjemnosti, ale přesto to byly dva krásné týdny.“

„Co pro vás znamenalo pevné místo kaplana v kapli Svatého kříže?“ vyzvídal jsem dále. „Ve svém tehdejší věku jsem již toužil po klidu a pevném místě. Zde jsem bydlel ve vlastním domě pro duchovního, který stojí dodnes. Také jsem měl hospodyně a nemusel se již o všechno starat sám. K mým úkolům patřila výuka náboženství, a když byl farář mimo Horní

Prvním a posledním pevným působištěm pátera Hahna byla kaple Svatého kříže v Horní Blatné

Záznamy o Adalbertu Hahnovi v křestní a úmrtí matrice Horní Blatné

Blatnou, musel jsem plnit povinnosti katechety ve městě. Za to jsem dostával 240 zlatých ročně a musel jsem z toho hradit ještě některé služební výdaje. Tento plat nebyl vysoký a v letech velkého zdražení po roce 1805 byla k přežití nutná šetrnost. Abych šetřil boty, chodil jsem například v letních měsících mimo obec skoro vždy bos. Protože jsem byl vyhledávaným řečníkem, zvali mě často na církevní slavnosti v okolních obcích. Tak jsem si mohl finančně přilepšit a slavnostní jídla mi byla také milá. Do sousedních obcí jsem však nepřicházel jen o svátcích, často jsem musel zastupovat tamější faráře. Od roku 1811 byla má finanční situace ještě horší, protože zdejší farář Schindler dostal přiděleného nového kaplana jménem Berner, a tím mi téměř zcela odpadly vedlejší příjmy. V této době jsem vyráběl zápalky a posílal je farářům v okolí, za což jsem dostával potraviny.“

„Podle vašeho vyprávění jste byl rebelantským knězem, ale proč jste obdržel nezvyklý titul **Faust Krušnohoří, pod kterým jste znám ještě v 21. století?**“ „Jak jsem již řekl, setkal jsem se během svého pobytu ve Vídni s lidmi, kteří ovládali umění černé magie a naučili mě je. Také jsem měl dvanáct knih, díky jejichž tajemnému obsahu jsem tyto schopnosti získal. Někdy jsem zlobil lidi, abych je přiměl k zamyšlení nad jejich konáním, ale často jsem jim pomáhal v tíživých situacích běžného života. To se samozřejmě v oblasti rychle rozkřiklo. Proto také každý v okolí o mně

mohl něco vyprávět, co buď sám zažil, nebo slyšel od ostatních.“

S probuzenou zvědavostí jsem prosil pátera Hahna: „**Mohl byste mi vyprávět o některých svých kousecích?**“ „Mladý příteli, těch jsou stovky. Celé knihy jsou o nich napsány. Jste katolík?“ zeptal se mě. „Ne, jsem evangelík a jsem ze Saska,“ odpověděl jsem. „Tak vám tedy povím, co se mnou zažili evangeličtí Sasové: Blízko saské hranice v Potůčkách stojí na zarovnané důlní haldě hospoda nazývaná prostě Na Haldě. Vrchní v této hospodě byl vysokého vzrůstu a dobrý člověk, kterého jsem vyhledával vždy, když jsem v Potůčkách učil náboženství. Byli jsme také vzdáleně příbuzní. On mě stále škádlil, ale přesto jsme se snášeli velice dobře. Jednu neděli byl výčep zaplněný Sasy, kteří mě chtěli trochu pozlobit, aby viděli, co se pak stane. Zeptali se tedy vrchního, co nejlépe zabere. On jim poradil, aby bezbožně kleli, protože věděl, že to nesnáším. Jakmile jsem vstoupil do výčepu, již jsem slyšel to divoké, bezbožné klení. Sedl jsem si ke stolu v rohu místnosti, vrchní mi přinesl čerstvě natočené pivo a vrátil se ke svým klejícím saským hostům. Jeden z nich hlasitě vykřikl a praštil při tom pěstí do stolu: ‚Ať mě Satan na místě odnese, jestli to není tak, jak jsem říkal!‘ Někteří z nich se zvědavě podívali na mě, zvedl jsem se tedy, přistoupil ke klejícímu a řekl: ‚Příteli, neopakujte svou zvrácenou výzvu, mohlo by se stát, že vás Satan vyslyší a pak by vás klení rychle přešlo.‘ Odpovědi na mé dobře míněné varování byl

však pouze hlasitý smích. Netrvalo dlouho a smích jim ztuhl na rtech. Domem otrásla strašlivá rána, okna se vysypala. Ve výčepu se naráz setmělo a začal foukat takový víchř, jako by měl odnést hospodu i s hosty. V koutě světnice sršel jasně žlutý oheň a v kouři se objevila postava s rohy a kopytem. To trvalo jen několik vteřin a vše se rozpustilo v husté žluté mlze. Hřmění ustalo a v pokoji se opět rozjasnilo. Žertující Sasové, třesoucí se teď po celém těle, seděli s rukama sepjatými pod stolem a modlili se, očekávající svou poslední hodinu. Mě ten den již neviděli.

Ještě jedna krátká historka z Jáchymova. Po církevní slavnosti jsem navštívil hospodu Zum wilden Mann. Někteří přítomní Sasové si dělali legraci z mnoha svátků v Rakousku. Když chtěli jít domů, zastihla je po cestě taková bouře, že se museli vrátit. V hospodě se jim ostatní vysmáli, protože široko daleko nebyl na obloze ani mráček. Také jejich druhý pokus opustit Jáchymov ve směru na Boží Dar skončil stejně. Zkusili to ještě potřetí, ale se stejným výsledkem. Teprve když jsem jim řekl ‚Našich svátků jste si už užili dost‘, mohli se nerušeně vrátit do své vlasti.

Ale ani duchovní nezástali ušetření mých kousků. Jednou mě požádal perninský farář o kázání při jednom letním svátku. Protože zde bylo vždy mnoho dobrého jídla, souhlasil jsem. Perninský farář se ale mezitím seznámil ještě s jiným duchovním, který také uměl poutavě kázat, a i jeho požádal o slavnostní kázání. V onen sváteční den byl perninský farář ve velkých rozpacích, když jsem se objevil. Prosil mě, abych se nezlobil, ale že bude kázat jiný farář. Slíbil mi, že budu moci kázat na svátek svaté Anny. Již se blížila hodina kázání, ale řečník se ještě nedostavil a zvoník nesměl vyzvánět k bohoslužbě. Považoval jsem za nezdvořilé, že se řečník nedostavil včas, a několikrát jsem si proto do perninského faráře rýpl. Mezitím přicházely do kostela davy věřících, protože se rozšířila zpráva, že budu kázat já. Perninskému faráři naskakovala husí kůže a potichu mě požádal, jestli bych přece jen nemo-

hl kázat, když se ten druhý nedostavil. Vystoupil jsem tedy na kazatelnu a pronesl kázání, které se lidem velmi líbilo. Když se po bohoslužbě lidé rozešli, podívali se, že uprostřed léta vidí před kostelem ležet sníh a že navíc potkali duchovního, který obcházel kostel, utíral si pot z čela a ptal se, jestli náhodou neminul vchod do perninského kostela. Já jsem mu tehdy při tom obcházení kostela trochu pomohl.“

Byl jsem ohromen jeho vyprávěním. Jedno mě ale ještě velmi zajímalo: „**Co se stalo s vašimi dvanácti knihami čarodějného umění?**“ „Můj mladý evangelický příteli,“ začal vyprávět chvějícím se hlasem, „když mě ve stáří opouštěly síly, přestal jsem již svých schopností používat. Těch dvanáct černě vázaných knih stálo ještě v knihovně, a když jsem 23. září 1825 cítil, že přišla moje poslední hodina, zavolal jsem svou hospodyní Margaretu a požádal ji, aby tyto knihy spálila. Při každé do ohně vhozené knize se ozvala rána, a tak vím, že jich opravdu zničila jedenáct. Zeptal jsem se jí na to a ona zahanbeně přiznala, že jednu z knih nespálila. Když vzhazovala do ohně poslední knihu, opustil jsem tuto zemi. O tři dny později jsem byl pochován na tomto hřbitově za kaplí Svatého kříže. Můj hrob dnes již nenajdete. Nu, mladý příteli, už je pozdě a jsem unaven, žijte blaze. Přeji vám Boží požehnání, protože na tomto světě se již nesetkáme.“

S těmito slovy vstal a odešel směrem ke kapli Svatého kříže.

Byla mi zima a nevěděl jsem, jestli je to skutečnost, nebo jsem usnul a vše se mi jen zdálo. Měsíc svítil a hodiny na kostele odbíjely jedenáct...

**text a foto: Ulrich Möckel,
překlad Karel Picura**

P. S: Vše, co mi vyprávěl, jsem našel v knihách, které o něm byly napsány. Páter Hahn byl neobyčejný člověk své doby, ale bohužel dnes v Horní Blatné nenaleznete jedinou informační tabuli o jeho pohnutém životě. Snad se to ještě změní...

Vydařené krušnohorské volejbalové léto

Hřebečná Cup 2013 se líbil hráčům i divákům

Boj na síti

V sobotu 10. srpna proběhl již dvánáctý ročník amatérského volejbalového turnaje Hřebečná Cup. Nápad uspořádat tento turnaj se zrodil už v roce 2002 a díky úsilí volejbalových nadšenců z řad chalupářů se i letos konalo kvalitně obsazené klání, ve kterém je dobrý duch stejně důležitý jako sportovní výkony.

V silné konkurenci jedenácti týmů si vítězné družstvo Černý balet muselo své vítězství opravdu tvrdě vybojovat. Výrazné zlepšení oproti předešlým ročníkům zaznamenali diváci u týmu Poupata, který se z role outsidera propracoval až

do „finálového pavouka“. Malým mráčkem na obloze bylo zranění nejmladší a zároveň zřejmě nejlepší hráčky turnaje Aničky Lauermannové v rozhodujícím setu boje o konečné 3. místo.

Účastníci turnaje i diváci ocenili skvěle připravené zázemí, vzornou obsluhu v bufetu i počasí, které se letos opravdu vydařilo.

Irena Lauermannová, foto Markéta Marešová

Hřebečná cup 2013

Volejbalu v Horní Blatné konečně přálo i počasí

Volejbalisté pod taktovkou pořadatele

Poslední srpnový den se v Horní Blatné odehrál šestý ročník turnaje smíšených družstev, memoriál Jardy Strádala. Za účasti dvanácti týmů z Krušnohoří a okolí ovládla soutěž parta z Dalovic. Naši Hornoblátanští a Blatensští orli obsadili čtvrté a šesté místo.

Poděkování patří všem, kteří se podíleli na organizaci a finanční podpoře tak, aby se tato událost mohla v Horní Blatné konat. Bezchybný byl catering, který se perfektně postaral jak o hráče, tak i přihlížející.

Rádi zveme všechny zájemce na příští ročník.

Jan Kubeš, foto Zuzana Strádalová

Členky cateringu

Jáchymov, 24.–25. 8. 2013

Letní biatlon po roce opět na Eduardu

Střelba na biatlonové střelnici Eduard

Za velké účasti závodníků proběhlo v Jáchymově o víkendu 24.–25. srpna třetí kolo celostátní soutěže v letním biatlonu – v běhu a střelbě. Český pohár se konal ve všech věkových kategoriích od nejmladších žáků (10–11 let) až po nejstarší muže a ženy. Náročné trati v areálu Eduard připravil pořadatelský klub SK Rover Praha.

V sobotu se na startovní čáru závodu s hromadným startem postavilo 106 závodníků střelících z malorážky a 145 žáků a žákyň střelících ze vzduchových zbraní. Všechny starty proběhly při krásném slunečném počasí.

Naopak nedělní rychlostní závod provázelo nevlídné a chladné klima, které sportovce trochu potrápilo. Na startu se dopoledne objevilo ve 12 kategoriích 105 dorostenců, dorostenek, juniorů

a juniorek, mužů a žen, odpoledne pak 146 žáků a žákyň v šesti kategoriích.

Výsledky závodů lze nalézt na stránkách Českého svazu biatlonu: www.biatlon.cz.

text a foto Eva Skalníková

Vítězka sobotního i nedělního závodu Pavla Schorná

Rolavská vrchoviště – nov

1. část: Vrchoviště

Velký močál – největší jezírko

Na rozhraní Kraslicka a Nejdecka se mezi osadami Rolavou a Jelením rozkládá jeden z největších zachovalých komplexů horských rašelinišť, odborně nazývaných vrchoviště. Ve vysokých polohách kolem 900 m n. m. se tu díky plochému reliéfu vrcholové paroviny Krušných hor, velkému množství srážek a zvětřalému žulovému podloží vytvořily podmínky pro vývoj horských rašelinišť podobné těm, které známe například ze Šumavy z okolí Modrav a Kvildy. Koncem ložského května byla celá tato pozoruhodná oblast vyhlášena národní přírodní rezervací (NPR) Rolavská vrchoviště. Celkovou rozlohou 7,51 km² (včetně ochranné pásma téměř 10 km²) se stala druhou největší rezervací v Karlovarském kraji. Větší je pouze NPR Božídarské rašeliniště.

Název Rolavská vrchoviště je odvozen od říčky Rolavy, která společně se svými přítoky Černým a Jelením potokem celou oblast odvodňuje. Jednotlivá vrchoviště jsou pramenými místy těchto toků, které z nich vytékají jako zřetelné potůčky s červenohnědě zabarvenou vodou nasycenou huminovými kyselinami. Dvě ze zdejších vrchovišť byla už dříve chráněna jako národní přírodní rezervace Velké jeřábí jezero a Velký močál.

Až po mnoha letech práce odborníků se však loni ochranu úze-

mí, na kterém se prolínají vrchoviště s podmačenými a rašelinnými smrčínami, jež doplňují zrašeliněné horské louky podél potoků, podařilo rozšířit. Zřízením NPR Rolavská vrchoviště samostatné rezervace Velký močál a Velké jeřábí jezero zanikly. Zůstaly jen jako názvy dílčích vrchovišť rolavského komplexu. K nim přibýly nově chráněné plochy, ze kterých je nejvýznamnější rozlehlé vrchoviště severně od silničky z Jelení do Rolavy s tradovaným názvem Volárna a vrchoviště na severním úpatí Rolavského vrchu, z něhož vytéká Jelení potok do nádrže Lícha (na starších mapách Rolavský rybník). Perlou mezi Rolavskými vrchovišti je Brumíště. Rozkládá se východně od Jeřábího vrchu (965 m) na hranicích s Německem. Toto poměrně svažité vrchoviště, které je prameništěm Rola-

vy, mělo pouze německý název Brummeisen-Moor. Český ekvivalent Brumíště, který postupně proniká do turistických map, vytvořil ve své diplomové práci geobotanik Vladimír Melichar.

Příroda Rolavských vrchovišť

Jaká je vlastně příroda Rolavských vrchovišť a proč je tak mimořádná? Především proto, že je reliktním biotopem, konzervou, uchovávající vzácný vzorek přírody v podobě, jakou měla na konci doby ledové, tedy asi před 10 000 lety. Živočiškové a rostliny typické pro tundru, která se v Čechách v té době rozkládala, v poledovém období ustoupili na sever nebo vymřeli. Jen malá část z nich se přizpůsobila v místech, která tundru imitovala. Takovými extrémními stanovišti se stala vrchoviště. Zde,

díky narůstající silné vrstvě rašeliny, specifickému pestrému reliéfu s mozaikou chladných vodních ploch a míst zaplavovaných i zčásti zcela suchých a osluněných, našly útočiště organismy, které s podobným prostředím měly v tundře své zkušenosti. Z vrchoviště se stal jakýsi ostrov, ze kterého není úniku. Široko daleko se nenajde místo, kde by tundroví specialisté, označovaní přívlastkem glaciální relikty – pozůstatky doby ledové, mohli přežít. Se svým extrémním prostředím jsou sžiti, zato v okolním, zdánlivě pohostinnějším prostředí nepřežijí.

Drobnou živočišnou havěť běžný návštěvník vrchovišť zpravidla nevidí. To, co však fascinuje nejen laika, ale i odborníka, je severský ráz vegetace, krajina, která připomíná skandinávskou tundru. Obdivuhodné jsou barevné kreace rostlinných společenstev, uspořádaných někde v pestré mozaice, jinde v páscech či kruzích podle míry a způsobu zamokření terénu. Jezírka, bahniska, trhlíny, systémy kopečků a prohlubní mezi nimi vznikají v souladu s vodním režimem, klimatem a schopností rostlin a živočichů jednotlivě, často velmi vyhraněné biotopy obývat a tvořit. Vše má svá přísná pravidla a zákonitosti, které si vrchoviště dobře střeží.

Ten, kdo chce pestrý interiér spatřit, narazí na překážky. Kolem atraktivní jádrové části živých vrchovišť se vytvořilo cosi jako

Velký močál – hluboké jezírko s temnou rašelinnou vodou

á národní přírodní rezervace

vodní příkop, řídká bažina porostlá souvisle mechy rašeliny, ze kterých tu a tam trčí ojedinělé, vesměs mrtvé nebo odumírající smrky. Tomuto zamokřenému místu s přebytkem vody vytlačované z vlastního vrchoviště se odborně říká **lagg**. Jeho přechod vyžaduje zkušenost a někdy i odvahu. Na přístupných rašelinistích, kterými

Střed vrchoviště s ostrůvky nízké kleče

však Rolavská vrchoviště zatím nejsou, vedou přes **lagg** můstky a povalové chodníky. Směrem do vrchoviště následuje prstenec hustého porostu nízké borovice rašelinné, která je pravděpodobně dávným a ustáleným křížením stromové borovice blatky a horské kleče.

Vzrůstem připomíná skutečně kleč a také se jí někdy rašelinná kleč říká. Obvodový porost rašelinné kleče je různě široký, velmi mocný je na vrchovišti

Volárna, užší je na Velkém jeřábím jezeru. Plošně největší otevřený vnitřní prostor, tedy i nejméně obvodové kleče mají vrchoviště Velký močál a Brumistě. Míra zarůstání středových partií vrchovišť klečí se za posledních 60 let velmi změnila, jak se snadno můžeme přesvědčit na internetu srovnáním leteckých snímků vrchovišť z 50. let 20. století se současným stavem. Když se konečně prodereme spleť větví do jádrové části vrchoviště, čeká nás odměna v podobě svérázné otevřené krajiny s jednotlivými, ale už nizoučnými keři rašelinné kleče, drobnými jezírky, houpavými porosty mnoha druhů mechu rašeliny a početnými suchými kopečky.

Laggy, blánky, flarkary a šlenky

Pestrá morfologie terénu vrchovišť si vysloužila speciální názvosloví, které pochází ze skandinávských jazyků, hlavně švédštiny a finštiny. Kromě zmíněného **laggu**

Bult ve vyschlém jezírku

to plošně rozsáhlé, vodou alespoň občas zatopené prohlubně, tzv. **flarkary** (flarky) a **šlenky**. Maximální hloubka těchto jezírek je pod 3 m, takže jejich dno na rozdíl od blánek ani zdaleka nedosahuje na minerální podklad pod vrstvou rašeliny, která mívá v nejvyšších partiích vrchovišť mocnost nad 5 m. Mezi jezírky jsou pruhy vystouplé rašeliny, tzv. **strängy** či **stringy**.

Na vzniku flarkarů, strängů a šlenků se podílí především klima – činnost mrazu. Díky nasycení vodou se objemovými změnami při zamrznání a rozmrazování rašeliny tvoří trhliny zaplňované vodou, případně řídkou rašelinou. Zatímco strängy a flarkary jsou orientovány kolmo na sklon vrchoviště, erozí vzniklé povrchové trhliny (**járky**) vedou po spádnicích a přirozeně vrchoviště odvodňují.

Botanické zajímavosti vrchoviště

Všechny dosud popisované tvary povrchu jsou nápadné a na vrchovišti nepravidelně rozmístěné. To, co však tvoří nejdynamičtější prvek reliéfu, jsou drobné kopečky – **bulty**. U jejich vzniku stojí mechy, hlavně všudypřítomný rašelíník, jehož kolonie se rozrůstají od středu. Když střední vyklenutá část rašelíníkové kolonie unikne z přímého dosahu vody, nastupují suchomilnější mechy ploníky, které kopeček obsadí. Dalšími kolonizátory jsou drobné keřky – šicha černá, klikva bahenní, borůvka, brusinka a vložyně.

Nejčastěji však kopeček poroste trsnatým suchopýrem pochvatým,

který snadno poznáme podle naježených třpytivě bílých paliček plodných částí rostliny. Jejich bílá záplava patří k typickému časnému letnímu obrazu vrchoviště. Příbuzný a na vrchovištích také hojný suchopýr úzkolistý vyhledává trvale zamokřená místa. Vyznačuje se několika převýšenými bílými klásky na stonku. Tím, že roste v mělké vodě, vytváří pobřežní lemy kolem jezírek a zatopených trhlin. Spolu s ním se velmi vzácně a pouze na vrchovišti Velký močál a Velké jeřábí jezero objevuje kriticky ohrožený druh rostliny blatnice bahenní. Tato prastará bylina, která v dávné historii rašelinistů hrála velmi významnou roli, je dnes na vymření.

Vzácná blatnice bahenní

Z rostlin travovitého vzhledu jsou časté některé druhy ostric (ostrice obecná, zobánkatá, šedavá, ježatá a chudokvětá). Velmi mělká jezírka a řídké rašelinné bahýnko řídce zarůstá silně ohrožená, vzhledově nápadná ostrice bažinná.

Vzácná ostrice bažinná

Samostatnou kapitolou jsou keříčkovité rostliny, už zmiňované v souvislosti s tvorbou kopečků – bultů, a rostliny hmyzožravé. Z keříčků je hojná borůvka a brusinka. Zejména na místech, kde se rašelina dříve dobývala, se spolu s vřesem objevuje vlohyně, která vzhledem připomíná borůvku. Její plody jsou větší a sivější než u borůvky a hlavně uvnitř bílé. Lidově se jí říká opilka, to podle údajné, ale nepotvrzené schopnosti vyvolávat opojný stav.

Vlohyně připomíná borůvku

Hmyzožravá rosnatka anglická

osvobodit se vyprovokuje cukavými pohyby rostlinu k částečnému svinutí listu, při kterém na lapený hmyz dosáhnou i kratší chlupy ve střední části listu. Jejich sliz obsahuje také trávicí látky. Rozleptané tělo kořisti pak rosnatka v klidu vstřebává. Tímto opatřením si zlepšuje, protože rašeliniště je chudý biotop s nedostatkem dusíku. Kromě rosnatky okrouhlohlísté byla na všech velkých rašeliništích nalezena i kriticky ohrožená rosnatka anglická s uzoučkými listy a také kříženec obou druhů rosnatka ovejčitá s listy připomínajícími vařečku. Množstvím rosnatek vyniká Velký močál, kde velké množství těchto rostlin na obvodu jezírek vy-

tvorilo souvislé, nápadně červené lemy.

Jedním z důvodů rozšíření ochrany zdejších vrchovišť o další

lokality a jejich propojení s podmačenými a rašelinnými smrčínami, případně rašelinnými loukami a prameništi, je ochrana obratlovců, především vzácných druhů ptáků. Z nich jsou nejvýznamnější tetřevovití – tetřev obecný a tetřev hlušec. Zatímco tetřev se objevuje na více místech v okolí osady Rolava, je budoucnost tetřeva nejistá. Radost naopak můžeme mít z prokázání výskytu datlíka tříprstého, čápa černého či kulíška nejmenšího. Z obojživelníků je častý čolek horský a skokan hnědý, z plazů pak ještěrka živorodá a místy se vyskytuje zmije obecná.

text a foto: Jaroslav Michálek, Muzeum Sokolov

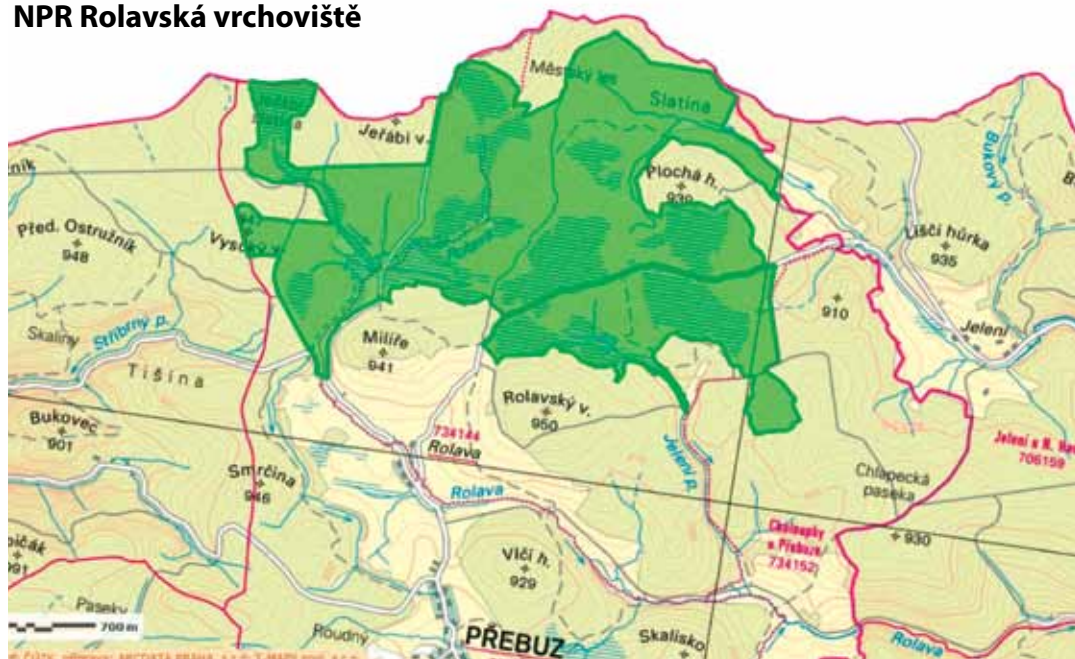
Hmyzožravá rosnatka okrouhlohlístá v rašelínku

Známa je klikva s jedlými plody – červenými kulíčkami na tenkých stopkách. Spolu s klikvou se objevuje vzácná kyhanka sivolistá s nápadně protáhlými, bělavě ojněnými listy. Je příbuzná vřesu a rododendronům. Častějším, přesto vzácným keříkem vrchovišť je šicha černá. Její plody jsou drobné černé bobule.

Na závěr výčtu botanických zajímavostí Rolavských vrchovišť nám zůstaly masožravky, přesněji hmyzožravé rostliny. Na všech vrchovištích se hojně vyskytuje rosnatka okrouhlohlístá, jejíž listy jsou vybaveny červeně zbarvenými žláznatými chlupy (tentakulemi), lákajícími drobný hmyz k usednutí.

Lepkavým slizem na dlouhých chlupcích, které rostou na obvodu listu, se oběť přilepí. Ve snaze

NPR Rolavská vrchoviště

Krušné hory opět ožily hudbou

V neděli 18. srpna se konala již třetí Krušnohorská túra s písničkou. Celá túra měla třináct zastávek a přibližně deset kilometrů, na saské straně vedla tentokrát trasa romantickým údolím říčky Přísečnice (Pressnitz) ze Steinbachu do Jöhstadtu, na české straně Krušných hor byla tři zastavení – dvě v Kryštofových Hamrech a v Černém Potoce. Na všech stanicích si příznivci kvalitní hudby a dobrého jídla mohli vychutnat tradiční, ale i zcela netradiční krušnohorskou muziku. Trasu podél Černé vody (Schwarzwasser) bylo možno absolvovat pěšky nebo kole. Ti méně zdatní se mohli tam i zpět svěřit parní úzkokolejkou.

Parní vláček byl neustále přeplněn

Své umění předvedli nejen saští, ale i čeští muzikanti. Na zastávce Forellenhof ve Schmalzgrube bavili diváky harmonikář Franz Severa z Rudného a vynikající citerista Michal Müller z Varnsdorfu. Mnozí diváci byli jeho hrou na citeru doslova uneseni.

Citerista Martin Müller

Franz Severa z Rudného

V Kryštofových Hamrech pak zahráli rockoví Star-(A)bend z Chomutova. Zajisté i slunečné počasí, které třetí srpnovou neděli nad horami panovalo, přilákalo stovky návštěvníků a po celé trase byla veselá a uvolněná atmosféra. Kolem 17. hodiny se potom všichni zúčastnění sešli u hospody ve Wildbachu k závěrečnému defilé všech hudebních těles.

**Lenka Löfflerová,
foto Uli Möckel**

Návštěvníci ve Wildbachu

Průzkum pivovarského sklepa na Ryžovně

Po odčerpání 1,5 metru vody se ukázala zachovalá klenba sklepa

Jedno srpnové odpoledne se věnovala parta nadšenců průzkumu sklepních prostor bývalého pivovaru na Ryžovně. Nejdříve však bylo třeba ze sklepení vyčerpat vodu, což čtyřem výkonným čerpadlům zabralo čtyři hodiny. Až poté bylo možné sestoupit v gumových oblecích do podzemí. Překvapila nás zde zachovalá klenba sklepa i kamenné vyzdívky. Bylo vidět i zborcené schodiště a další zavalené části sklepení. Bohužel po vzorcích vyráběného moku ani památky, jen zbytky rozpadlého sudu.

Pivo se na Ryžovně vařilo od roku 1860 až do roku 1921. Budova pivovaru byla největší v obci, dříve v ní sídlila správa Jáchymovského lesního panství.

Pivovar byl zbořen v šedesátých letech, stejně jako kostel a většina domů na Ryžovně. I když se při demolcích domů uplatnila těžká technika, přece jen nebyli bořitelé úplně důslední a alespoň podzemní části objektů se místy zachovaly.

Máte-li někdo o vaření piva na Ryžovně nějaké další informace, napište prosím na ryzovna@seznam.cz.

Jan Brunclík, foto Jan Albrecht

Ani průzkum detektorem nepřinesl převratné nálezy

Pohoda i adrenalin – to jsou Strašidla

„Drž“, „povol“, „dobro“ a další nesouvislé výkřiky lze slyšet, pokud zavítáme do horolezecky a turisticky zajímavé oblasti Na Strašidlech u Horní Blatné. Kromě takto občas halekajících horolezců nás přivítají romantické a divoké skalní útvary, věžičky, skalní okno a další zajímavé přírodní úkazy doprovázené při dobré viditelnosti i nádhernými výhledy na západní část Krušných hor.

Skalní okno v hřebenových skalách

Původně Heinrichstein nebo česky Jindřišky, dnes v mapách a horolezeckých průvodcích Strašidla nebo Na Strašidlech, to jsou skály tvořené horninou fylit. Ta vznikla přeměnou (metamorfózou) prvohorních mořských sedimentů uložených zhruba před 500–450 miliony let. Při posledních horotvorných procesech byly spolu s Krušnými horami vyzdviženy. Eroze odnesla nadložní horniny a fylity se dostaly na povrch. Následně došlo k nahlodání a modelování hornin mrazovým zvětváváním v dobách ledových. Vznikly tak zajímavé morfologické tvary jako mrazové sruby a skalní hradby. Svahy pod skalami jsou pak místy pokryté kamenným mořem – a pak, že musíme za mořem daleko.

Skály Na Strašidlech jsou zajímavé pro horolezce, zejména začínající, kteří ocení řadu dobře zajištěných a poměrně lehkých lezeckých cest s množstvím ostrých chytů. Pro horolezeckou obec skály objevili Karel Vozáb s Jirkou Kupílkem v 70. letech minulého století. První výstupové cesty byly jištěny kovanými skobami a pomocí smyček zakládaných do spár. Skály byly zpočátku navštěvovány zřídka, postupem času stále častěji a dnes je o pěkném víkendu již obtížné najít výstupovou cestu, jež není obsazena lezci. Staré skoby nahradily borháky a nýty, pod vrcholy stěn byly osazeny jisticí řetězy. Lezecká oblast je rozdělena na osm hlavních sektorů – Blatenské dvouvěží, Ohnisková, Východní, Polední, Borůvčí, Sluneční, Strašidlo a Křemenáč.

Situační plán skalních masivů

Lepá děva ve stěně Polední skály

Kamenné moře

Celkem je k dispozici asi 50 výstupových cest klasifikace II až VII+ (evropská klasifikace UIAA). Nejtěžší, klasifikace VII a VII+ vedou na Strašidlo přes 20 m vysokou převislou stěnu. Tak lze na relativně malém prostoru nalézt možnosti prakticky pro všechny lezecké techniky (spára, plotna, komín, sokolík, hrana apod.).

Kromě klasických horolezeckých cest lze v areálu najít i krátkou hřebenovku. V dnešní době jsou již prvovýstupy v hlavních sektorech zakázány pro vyčerpání logických výstupových tras. Na většinu skalních vrcholů lze vyjít pěšky bez lana. Odtud se

Zježená hrana a komín na Sluneční skálu

Bolderová hrana na Polední skálu

nám naskýtají nádherné výhledy na smrkovými lesy hustě porostlé okolní hory od Perninského vrchu po německou rozhlednu Auersberg.

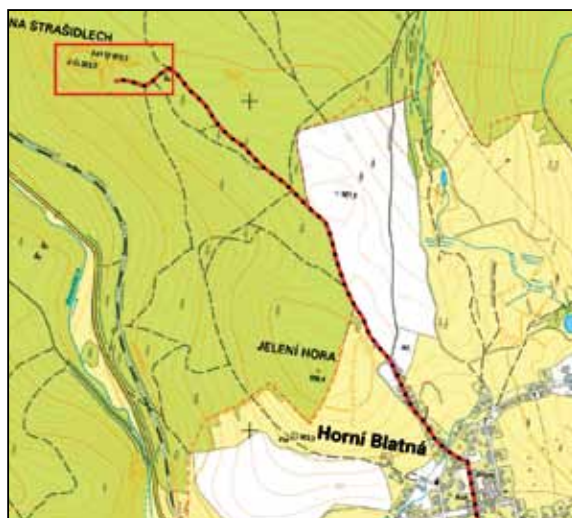
A jak se na tento skvost západního Krušnohoří dostanete? Z náměstí Horní Blatné jsou to necelé dva kilometry pěšky. Nejprve Bezručovou ulicí, dále ulicí Lesní k hřišti (sem je možné dojet i autem) a potom cestou doleva, nejprve podél lesa a posléze lesem až k odbočce vlevo s ukazatelem. Lesní cesta se po 150 m ztrácí a pěšina vás dovede přímo ke skalám.

Ještě malá perlička na závěr. V období boomu větrných elektráren se jedna nejmenovaná firma rozhodla na vrcholu Strašidel postavit větrník. Několik lidí, kterým není lhostejný osud neporušených a zajímavých koutů přírody, prosadilo, aby skály Na Strašidlech byly vyhlášeny jako významný krajinný prvek, jenž utváří typický vzhled krušnohorské krajiny. Území je proto zákonem chráněno před poškozováním a nová dominanta, která měla ovívat turisty a horolezce, skončila nakonec v šuplíku, kde nikomu nevadí.

text a foto Jan Fulka

Výhled z Borůvčí skály

Mapka s přístupovou cestou z Horní Blatné na Strašidla

Přes Rolavu u Chaloupek vede nová lávka

O tom, že novým osídlencům i chalupářům přirůstá tento kraj k srdci, svědčí často i zdánlivě malé a nenápadné aktivity.

Kdo letos v létě projížděl údolím u bývalých Chaloupek, zjistil, že se na místě přechodu Rolavy objevilo nové přemostění. Na původních třech betonových sloupech, které ležely přes říčku a zvláště v zimě se daly těžko přejít, se objevila díky iniciativě bratru Frühaufových, chalupářů z Rudného, a s přispěním pily z Vysoké Pece (ZPA-Reality, a.s.) dřevěná lávka.

Doufáme, že bude všem dlouho sloužit a že nepřijde velká voda, která by ji odnesla stejně jako lávku předěšlou.

(red)

Stříbrná stezka není pouze stříbro

NDR 1948
Sovětský voják hledá uran

Hledání kovů (cínu, stříbra) v 16. století a hledání uranu po druhé světové válce

V nově připravované expozici šlikovského zámku v Ostrově bude na podzim otevřena výstava „Ostrovsko a hornictví“, která návštěvníky seznámí s kulturou a životem horníků a obyvatel Krušnohoří od 15. do 20. století. Další zajímavá část výstavy přiblíží život hraběcí rodiny Šliků, kteří dali věhlas dolování stříbrné rudy na české straně Krušných hor, založili slavné horní město Jáchymov a začali v něm razit stříbrné mince – tolary.

Otevření výstavy je součástí česko-německého projektu „Silberstrasse – Stříbrná stezka“, do něhož je zapojeno několik měst a obcí na obou stranách Krušných hor a jehož hlavním cílem je zpřístupnění zdejších turistických atrakcí. Na české straně to jsou města Boží Dar, Jáchymov a Ostrov. Některé výsledky tohoto projektu, financované z programu Cíl 3 na podporu přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Svobodným státem Sasko v letech 2007 až 2013, jsou již patrné – například rekonstrukce Hornického náměstí v Jáchymově a šlikovského zámku

v Ostrově či cyklostezka Jáchymov – Ostrov.

Ostrovská výstava neopomene ani systém novodobých pracovních lágrů na Jáchymovsku, v Horním Slavkově a Příbrami budovaných po vzoru Sovětského svazu. V této době, v 50. letech dvacátého století, dochází k intenzivní těžbě uranové rudy, při které hrál důležitou úlohu závod Geofyzika Ostrov. Protože část výstavy ukazuje exponáty týkající se činnosti Geofyziky, seznámíme vás nyní s její skoro zapomenutou historií.

Geofyzika Ostrov – od oprav k vývoji nových přístrojů

Při intenzivní těžbě uranové rudy po druhé světové válce bylo nutné používat příslušnou měřicí techniku – především radiometry, které měřily vyzařování radioaktivních materiálů. Při vyhledávání rudných ložisek nebo žil se používaly zpočátku převážně sovětské radiometry různých typů. Radiometry byly nezbytné i při těžbě, třídění a zpracování rudy. Mimo jiné sloužily i ke kontrole, zda někdo nevynáší ze šachty vzor-

ky horniny. To byla velice citlivá a sledovaná záležitost, proto každý člověk, který procházel vrátnicí, byl změřen.

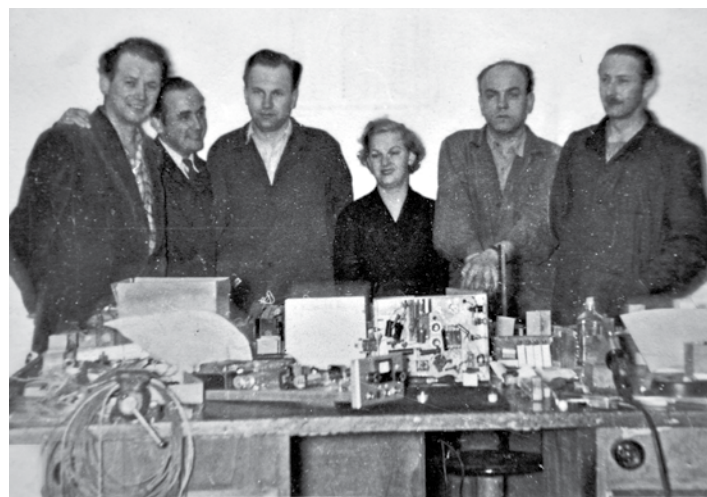
O opravu a servis radiometrů se starala opravná v Ostrově. Ta však brzy začala tyto přístroje také navrhovat a vyvíjet a později nové typy i vyráběla. Z původní opravné tak postupně vznikl výzkumně-vývojový závod schopný řešit i velice náročné výzkumné úkoly. Závod měl také dostatečně velkou vlastní výrobní kapacitu.

Nejprve vzniklo středisko pro opravu radiometrických přístrojů v Jáchymově v budově vedle „tabačky“, kde bylo sídlo ÚSVTRS (Ústřední správa výzkumu a těžby radioaktivních surovin). Od roku 1952 se přestěhovalo do Ostrova s názvem Geofyzikální laboratoř ÚSVTRS, posléze Geofyzikální závod. Poté začal vývoj nových přístrojů na základě požadavků sovětských odborníků nebo pod jejich přímým vedením.

Na pracovišti vybaveném sovětskými a několika americkými měřicími přístroji byl přístup k moderní sovětské součástkové základně a k odborné literatuře včetně kopií odborných časopisů z USA. To byly podmínky, o nichž tehdejší československá výzkumná pracoviště mohla pouze snít. Zhruba do deseti dnů od chvíle, kdy odborný časopis vyšel v USA, ležel v Ostrově na stole jeho reprint, i když na horším papíru a bez reklam.

V Československu teprve probíhaly první pokusy s výrobou tranzistorů (součástek, nikoliv rozhlasových přijímačů), ale v Geofyzice už byly sovětské, sériově vyráběné tranzistory běžné. Vše bylo přísně utajeno a veškerá činnost byla podřízena jedinému: najít a vytěžit co nejvíce uranové rudy. Prováděl se i letecký průzkum. To probíhalo asi do roku 1959, kdy Sověti odešli.

V 60. letech došlo v Geofyzice k mnoha organizačním změnám. Vznikla samostatná oddělení vývoje radiometrie, automatizace,

Někteří pracovníci dílny 2 před rokem 1957

Karotážní přístroj

konstrukce, technologie a aplikovaného výzkumu. Vznikla také zkušebna přístrojů, která byla schopná provádět i velice náročné zkoušky tak, aby přístroje vyhověly náročným důlním podmínkám. V roce 1965 vznikl závod ZMA (Závod mechanizace a automatizace) Ostrov začleněný do koncernového podniku Základna rozvoje uranového průmyslu (ZRUP) Příbram. Součástí ZMA byl provoz Geofyzika, zahrnující vývoj a výrobu. Pokračovalo se ve vývoji a výrobě radiometrů, ale řešily se i jiné přístroje a zařízení pro externí zákazníky mimo uranový průmysl.

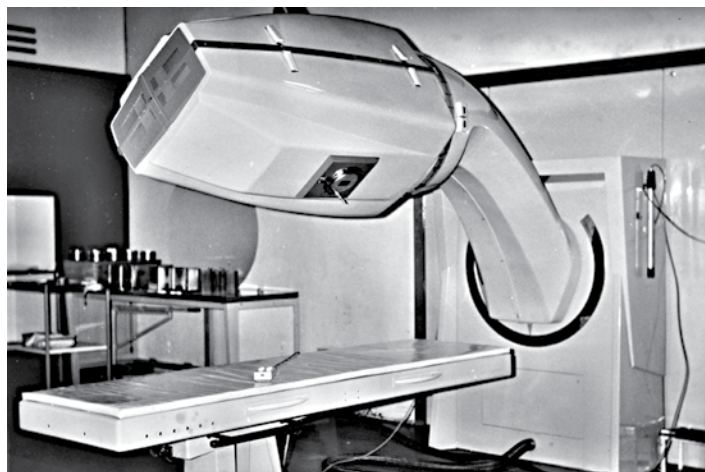
V 80. letech se sice nejvíce rozvíjela výroba, ale vývoj radiometrů dále pokračoval. Vybudovala se ozařovna a cejchovna. Rozvoj

souvisel s nástupem hromadné výroby pro ministerstvo vnitra, armádu a také s technologicky nesmírně náročnou výrobou lékařských i defektoskopických betatronů.

Po listopadu 1989 se závod ZMA osamostatnil. Chyběly však

Radiometr DC - 3E (RP 114)

Lékařský betatron 19 MeV - ozařovna

zkušenosti s obchodem, se sháněním zakázek a s navazováním obchodních kontaktů. K tomu se připojila ztráta zakázek „pro vojáky“ a další tradiční zákazníci. Pro radiometry už nebyl odbyt a postupně docházelo k likvidaci technicky náročného provozu Geofyziky.

Řada přístrojů vyvinutých a vyrobených v Geofyzice je funkčních dodnes. Přístroje z Ostrova měla ve svém vybavení i chemická jednotka naší armády ve válce v Perském zálivu, kde prokázala vysokou profesionalitu. V Geofyzice

pracovalo mnoho šikovných lidí, kteří se později uplatnili i jinde, a to jak řemeslníci, tak inženýři. Geofyzika v Ostrově byla po celou dobu své existence součástí spolehlivého zázemí pro těžbu uranu v Jáchymově, později i pro ostatní lokality uranového průmyslu. Uplatnila se při spolupráci s jinými hornickými podniky (Sokolovské doly, OKD, Vysoká škola báňská v Ostravě aj.) a nakonec i v dalších průmyslových oborech.

Jaroslav Oheč,
foto archiv autora

Boží Dar, 31. 8. 2013

Ne jeden, ale tisíc kroků pro zdraví

Poslední srpnovou sobotu kráčelo na Božím Daru vstříc svému zdraví na 400 registrovaných účastníků desátého ročníku Karlova kroku. Ti, které nezlákal Nordic walking po stezkách v božídarském okolí, si mohli nechat prohlédnout pigmentové skvrny kožním lékařem, ochutnat pravé sushi, vyzkoušet si hru pétanque či si zkusit namalovat na plátno pod dohledem malířky Varvary Divišové nějaký svůj originál. Děti rozveselili klauni a neúnavné malířky obličejů měly plné ruce práce po celý den. Milým překvapením byla účast naší olympijské medailistky v běhu na lyžích Květy Jeriové-Peckové, která ihned po návratu z pochodu rozdávala s úsměvem své podpisy.

Mnoho odvážlivců si zapůjčilo v půjčovně koloběžku a prohlédlo si Boží Dar „na dvou kolech“. Ať už si návštěvníci Kroku ke zdraví užívali den více, či méně aktivně, každého rozechřál koncert nestárnoucích „kluků“ ze skupiny Yo Yo Band. Celý program poslední prázdninové soboty byl díky finanční podpoře z fondů Evropské unie v rámci programu Cíl3 pro všechny návštěvníky zdarma. Akce se opravdu vydařila a Krok ke zdraví byl i krokem k duševní pohodě.

Ivana Dobišová, foto Ondřej Kalmán

Sláva účastníkům

**ABERTAMSKÉ
NOVINY**

Abertamy opět ovládli řezbáři a krajkářky

V předposledním srpnovém týdnu se v Abertamech uskutečnilo tradiční, již páté Řezbářské sympozium spojené s paličkovaním krajek. Návštěvníci mohli po celý týden sledovat řezbáře, jak jim pod rukama za zvuku motorových pil, brusek a dlát vzniká z kusu dřeva umělecké dílo. Letošním tématem řezbářů byla „HUDBA“

v pozdně barokním stylu Johanna Sebastiana Bacha.

Sympozia se účastnilo šest umělců z celé republiky, kteří se setkávají na různých akcích a ani v Abertamech nebyli poprvé. Někteří se účastnili všech ročníků, ale přivítali jsme i jednoho nováčka – pana Jiřího Němce z Boleboře. Zkusit si něco malého vyřezat však mohli

i návštěvníci, kteří také měli možnost s řezbáři diskutovat.

Sympozium skončilo předáním soch zástupcům měst a obcí svazku Bystřice. Jako každý rok poputují díla na měsíční výstavu do Karlovarské krajské knihovny a poté do knihovny v Ostrově.

Abertamský řezbář Jiří Lain vyřezal z dubu a smrku sochu s názvem „PAS-TORALE“, jež poputuje do Perninku

Pavel Vítěk z Ostrova se svým dílem „BAROKNÍ HUDBA“, při jehož vzniku se uplatnil betonový podstavec, javor a kov. Socha bude vystavena v Potůčkách

Josef Šporgy z Orasína pojmenoval svou sochu „ALLEGRO“. Je vyrobena ze smrku a zdobit bude Horní Blatnou

Kromě řezbářů se sympozia účastnilo i 32 krajkářek převážně z Občanského sdružení Krušnohorská krajka, přijely ale i dvě krajkářky ze sousedního Saska).

Pro velký počet zájemkyň letos proběhly i dva třídní kurzy výroby milánské krajky a na závěr sympozia proběhla jejich výstava.

Ukázka paličkování

Dílo nového účastníka Jiřího Němce z Boleboře s názvem „HLAVA NA ČEPU“ se přiřadí ke sbírce soch v Merklíně

Bylo také určeno téma pro paličkování a šité krajky pro roky 2013–2014, a to „Stříbrné Krušné hory“. Téma je volné, nejde jen o dolování stříbra v Krušnohoří v 16. století, ale o zobrazení všeho, co ke Krušným horám patří (krajiny, zvířata, rostlin, architektury). Podmínkou je použití stříbrné nitě, může přitom jít o týmovou práci několika krajkářek. Výsledek bude předán při zakončení sympozia v příštím roce.

Zájem veřejnosti o akci, uspořádanou v rámci projektu „Zachovejme památky dalším generacím“, byl velký, kromě místních občanů a chalupářů ji navštívilo i mnoho turistů z Česka a sousedního Německa. Je potěšující, že se nám daří tradice, které k našim horám neodmyslitelně patří, nejen udržovat, ale i nadále prohlubovat.

Ve spolupráci města Abertamy, Občanského sdružení Abertamy a Občanského sdružení Krušnohorská krajka proběhl ve dnech 16. srpna až

8. září v Zenkerově vile již druhý ročník výstavy paličkování krajky. Návštěvníci si mohli každou sobotu a neděli prohlédnout výtvořky absolventek IV. ročníku krajkářské školy Mgr. Marie Vránové z Karlových Varů včetně ukázek paličkování.

Chtěla bych poděkovat všem aktivním účastníkům sympozia za krásnou atmosféru a za vytvořená umělecká díla a paní Kubátové za spolupráci. Velký dík dále patří zaměstnancům Městského úřadu Abertamy panu P. Vovsikovi z infocentra, paní účetní V. Nesrstové, pánům L. Petrovi, S. Petrovi a zaměstnancům Technických služeb Abertamy. V neposlední řadě i Místní akční skupině Krušné hory západ, paní M. Krajcové a L. Všetickové, za získání finanční podpory.

Jana Rojovská, foto Jan Kupčák

Počasí jako na houpačce

Dá se říci, že letošní léto se plně vydařilo. Příznivé podmínky byly jak pro turistiku, tak pro zábavu venku v přírodě, především koupání. Ti, co zůstali v Krušnohoří nebo k nám přicestovali, si radovánek při koupání užili plnými doušky.

Ještě červen se však svým počasím naprosto vymykal této části roku – byl velmi oblačný a zároveň patřil k nejméně horkým a nejdeštivějším červeným měsícům vůbec. Ve dnech 4., 5. a 9. června hrozily na řadě míst dokonce povodně! Na deštivém počasí se však dalo najít i jedno pozitivum – ve větší míře se objevovaly houby. V lesech se dařilo přírůstkům dřevin hmoty, letos byly nárůsty výjimečné. Naopak škůdci, jako jsou obaleč a ploskohřbetka, neměli dobrou sezonu. Právě v době jejich reprodukce přišlo, a tak se jejich stavy naštěstí nestačily znásobit.

První dva týdny července byly přelomové, počasí změnilo svůj charakter. Nad naší oblastí se obje-

vila tlaková výše, díky níž se ukázalo slunce, teploty rostly a srážek ubývalo. Provozovatelé a organizátoři letních táborů pro děti si pořádně oddechli, řemeslníci se mohli konečně pustit do velkých oprav.

V polovině července se teploty přehouply přes letní hodnoty, tj. nad 25 °C, a poté začaly překračovat i tropické hodnoty nad 30 °C (23. července) a 28. července dosáhly 34,8 °C! Ale pocítili jsme i opačný extrém známý z horských údolí – 15. srpna bylo ráno ve dvou metrech nad zemí naměřeno -1,5 °C a na nové stanici v Jelení dokonce -4,8 °C. Přízemní mrazíky ovšem trápí některé části našich hor po celý rok. Většinou nad ránem za úsvitu se teplota dotkne v přízemí na několik minut na léto neuvěřitelných mrazivých hodnot, ale poté rychle šplhá vzhůru. Zmiňovaného 15. srpna jsem se opět, jak bylo v tu dobu běžným zvykem, koupal v místním rybníku Tajch. Nejde tedy v žád-

Měděnec v mlžném příkrovu: blížící se podzim se již hlásí (foto Uli Möckel)

ném případě o problém, který by zásadně znepříjemňoval život v naší oblasti.

A co můžeme očekávat v následujících týdnech? Na horách nás čeká první již podzimní měsíc. Bude ve znamení končícího léta, začínajících mlh a prvních silnějších přízemních mrazíků, přesto bude příznivý pro turistiku, setkávání u ohničku a stále dosti hojně pobyty venku. Teploty se budou

odpoledne dostávat v závislosti na nadmořské výšce na 15–19 °C, zpočátku ještě na 20–25 °C. Září náleží k těm poněkud klidnějšími měsícům, pokud jde o cirkulaci nad evropským kontinentem. Nelze ale vyloučit ani občasnější srážky. Navíc se den oproti červnu podstatně zkrátil, a tak i rozdíl v teplotách mezi dnem a nocí jsou větší.

Rudolf Kovařík, Šindelová

Příprava nové trasy Lyžařské magistrály u Bludné

Těžební práce na trase pod Blatenským vrchem

Uplynul zhruba půlrok a Lesy ČR, s. p., našly způsob, jak vyřešit problematické a nebezpečné vedení lyžařské běžecké stopy po veřejné komunikaci ve směru z Bludné na Horní Blatnou, respektive po odbočku na Blatenský vrch a dále na louky nad Horní Blatnou.

V tomto úseku může dojít k odklonění trasy běžecké stopy ze

silnice do lesního porostu a k jejímu vedení souběžně se silnicí až po vyústění na loukách u Horní Blatné. V současné době se proto kácí průsek, odstraňují pařezy a upravuje plán tak, aby se zde mohla bezpečně pohybovat technika pro úpravu běžeckých tratí. Předpokládáme, že celý projekt bude realizován

nejpozději do konce října tohoto roku, tedy do zahájení běžecké sezony.

Lesy ČR, s. p., k tomuto projektu využily prostředků z Programu 2020, což je program na podporu a zajištění cílů veřejného zájmu u LČR, s. p., tedy v tomto případě na podporu rekreačních aktivit. Pevně věřím, že tímto krokem ze

V březnovém Luftu jsme publikovali příspěvek našeho čtenáře týkající se problematické trasy Lyžařské magistrály mezi rozcestím na Blatenský vrch a Bludnou vedené po státní silnici, která se v zimě neudrží. K příspěvku se vyjádřili oslovení starostové i ředitel Krajské správy a údržby silnic Karlovarského kraje. Se vstřícným návrhem přišel ředitel krajského ředitelství Lesů České republiky Miroslav Rozner, který navrhl, že Lesy ČR v průběhu roku připraví novou trasu, jež bude vedena souběžně se stávající komunikací.

A jaká je situace dnes? O odpověď na tuto otázku jsme požádali přímo Miroslava Roznera.

Jiří Kupilík

strany Lesů ČR, s. p., dojde k pohodlnějšímu a zejména bezpečnějšímu vedení lyžařské běžecké trasy, a tím k celkovému zkvalitnění služeb pro zimní turistiku v této oblasti, což je plně v souladu s nedávno schválenou koncepcí běžeckého lyžování v Krušných horách.

Miroslav Rozner

SKIAREÁL

Plešivec

Otevřeno od prosince 2013
www.skiarealplesivec.cz

12 km sjezdovek, 3 lanové dráhy, 5 vleků, dětský park, 100% zasněžováno, lyžařská škola, půjčovna, restaurace, apres-ski bar, ski bus...

12 km pistes, 3 ropeways, 5 lifts, children park, 100% artificial snow, ski rent, ski school, restaurants, apres-ski bar, ski bus, etc.

12 км трасс, 3 подъемника, 5 подъемников, детский парк, 100% оснежения, горнолыжная школа, прокат лыж, рестораны, апре-ски бар, лыжный автобус, и т. д.

AQUA CENTRUM AGRICOLA

AQUACENTRUM AGRICOLA

JÁCHYMOV

SPORT & RELAX & WELLNESS

Moderní centrum vodních radovánek v srdci Krušných hor
 Vás zve k návštěvě.

- krytý bazén 25 m - dětský bazének s vodopádem - Kneippův chodník - tobogán - finská sauna, infrasauna - a parní box - whirlpool	- letní terasa s lehátky - wellness procedury - suché uhlíčitě - a radonové koupele - relaxační masáže - parafrínové zábaly - rybičky Garra Rufa	- skupinové lekce Aquafitness /na objednávku/ - solná jeskyně - kryokabina - fitness a solárium - kadeřnictví - kavárna
---	--	--

LÁZEŇSKÉ CENTRUM AGRICOLA
 T. G. Masaryka 415, 362 51 Jáchymov
 tel.: +420 353 836 000
 e-mail: agricola@laznejachymov.cz
www.aquajachymov.cz www.laznejachymov.cz

LÉČEBNÉ LÁZNĚ JÁCHYMOV

NEMOCNICE OSTROV

Filozofie poskytované péče :

- Klientský/individuální přístup
- Příjemné a klidné prostředí
- Kvalitní péče
- Profesionální a komunikativní personál
- Akreditované a bezpečné zařízení
- 24 hodinový provoz
- Čistota
- Nadstandardní a doplňkové služby

NEMOS LINKA 800 251 251
 Novos, partner ve zdraví

www.nemostrov.cz

„Choeme být vyhledávanou nemocnicí poskytující kvalitní a specializovanou péči v příjemném prostředí.“

HCI 1. místo

+420 353 364 111
 U nemocnice 1161
 363 01 Ostrov

SK

apartmány ENGADIN

BOŽÍ DAR

- komfortní rodinné apartmány
- klidné prostředí a nádherná příroda
- vstřícný personál
- dětský koutek
- wifi připojení zdarma
- kamerově hlídání parkoviště
- sauna

Tel.: +420 774 701 505, +420 603 503 979
info@apartmanyengadin.cz
www.apartmanyengadin.cz

TRUHLÁŘSTVÍ DORAZÍN ABERTAMY

VÁM NABÍZÍ

SRUBOVÝ NÁBYTEK A DŘEVOSTAVBY Z KULATINY

www.truhlarstvi-dorazin.cz

KONTAKT:

Sokolská 406, 362 35 Abertamy

Tel.: +420 725 891 545

email: dorazin.truhlarstvi@seznam.cz

LESY JÁCHYMOV

PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

SPRÁVA LESŮ MĚSTA JÁCHYMOVA

MYSLIVOST

❖ poplatkový lov jelení zvěře

NÁKUP A PRODEJ DŘEVA

PILAŘSKÁ VÝROBA

❖ certifikované stavební řezivo

❖ paletové přílezy

❖ řezání střešních krovů na zakázku
do délky 10,5 m

❖ pořez na zakázku

MĚSTSKÉ LESY, Mathesiova 209, 362 51 JÁCHYMOV
tel.: **353 811 211**, fax: **353 811 221**

STŘEDISKO PILAŘSKÉHO PROVOZU
Dvořákova 999, tel.: **731 111 784**

K03050

HORSKÝ STATEK ABERTAMY s.r.o.

vás zve k nákupu vlastních farmářských
produktů a výrobků do prodejny
v Abertamech, Perninská 186

Nabízíme

sýry z ovčího, koziho a kravského mléka,
mezi nimiž jsou výrobky oceněné jako
regionální potravina a biopotravina roku,
lahvové vysokotučné kravské mléko, máslo
a také čerstvé hovězí
a jehněčí maso
z vlastního
chovu.

Otevírací doba: Pátek 8-12 a 13-17; Sobota 8-12

Tel.: 602 455 329 / e-mail: vlasta.jerabkova@farmazvirat.cz

www.ryzovna.cz

**OČNÍ
OPTIKA**
POTŮČKY

RYCHLE - LEVNĚ - KVALITNĚ

Pondělí až Neděle 10:00 - 17:00

STŘEDA ZAVŘENO

adresa: Potůčky 171 / tel.: +420 351 120 294

**ŠKOLA
BĚŽECKÉHO
LYŽOVÁNÍ**

**Naučíme Vás
klasiku i bruslení!**

Kontakt:
Areál Novako
Boží Dar 196
+420 773 625 402
school@novako-ski.cz
www.skola-bezky.cz

Výuka: jednodenní, víkendová, individuální

Darujte pololetní předplatné
MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY - ZÁPAD
Za 300 Kč každý měsíc ŘÍJEN až BŘEZEN
barevné svědectví z Krušných hor a okolí
poštou na doručovací adresu v ČR
Objednávky pro Vaše blízké zašlete:
herzgebirgluft@seznam.cz

KRUŠNOHORSKÝ LUFT o.p.s.
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Takto vypadala účetní uzávěrka před 6000 lety.
To by dnes asi neprošlo.

Účetní a daňová kancelář Věry Malimánkové
Vám zpracuje účetnictví, daně a mzdy tak,
aby to prošlo!

Věra Malimánková
II. odboje 194, Horní Blatná
353 541 771; 728 479 709; vm@fias.cz

K
SEDÁ
"O HAVRANA"
JÍDLO CHUTNÁ

**RESTAURACE
BOHEMIA
HORNÍ BLATNÁ**

• LEVNÉ UBYTOVÁNÍ
www.pensionbohemia.cz

TRUHLÁRNA KAŠPAR.CZ – NEJSME PLÁTCI DPH
VYRÁBÍ: OKNA, DVEŘE, ZÁRUBNĚ, SCHODY, NÁBYTEK AJ.
MOŽNOST POŘEZU VLASTNÍ KULATINY
MEINLOVA 188, PERNINK, T-353 892 383 • M-723 331 711